

Эхэ хайхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной
декабриин 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

1995
ОКТАБРЬ
14
Намарай дунда хүхэгшэн
тахья
нарын 21
СУББОТО
гарагай 7
№195 (19288)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

Мүнөөдэрэй шухала асуудал

ОДООЛ ОНСО УДХАТАЙ

2

Манай орон дотор Эдээ хоолой зүйлүүдэй үндэрийн үдэрүе нүгөөдэр тэмдэглэхэнэ. Эдээ гэжээшмэй ямар удха шанартайб гэжэ хүн байн мэдэнэ, ойлгоно ёһотой. Эдээ хоол—хү, орооһо тарья, талха гурил, зөөхэй, тараггүйгөөр идэжэ шадахагүй байһамнай эли юм ааб даа.

Күдэй эдидэг, үдэр бүхэндэ хэрэглэдэг эдээ зүйлүүд—хүн, мяхан, орооһо тарьяан мүнөө ямар хүндэ хүшэрээр үйлдбэрилэгдэдэг шухой гэжээшмэй? Хүдөө ажахын предприятинуудта ямар бэрхшээлгүй байдал тохёолдобо.

Эдэр бүхэндэ гэхэ гү, али саһа шуурган, аяма гурган гасуур, үер бороо соо үйлдбэрилжэ орооһо һу тарагаа, мяха шүдээ худалдажа, олзо оруулжа шадахаа болиһон маңда нилээд юм ааб даа. Гүрэнэй мэдээлэй буйлуулан өсөрүүддэг промышленностин предприятиудта тэрэнээ үгэхэдэшн, мүнгыешни харуулаад, саг соонь үгэхэшпегүй. Энэмнай бо? Мүнөө сагта мүнгэ зөөриггүйгөөр ажаמידаржа байна гүбди? Абаад, хараад, шүүмжэлээд

Хүдөө ажахын продукци үйлдбэрилхын тула нэн юм хэрэгтэйб гэхэдэ, мүнгэн зөөри болонго гү. Того түлшээдэ, электрын элшэ хүсэ үлэһэнэйгээ түлөө, шулуу нүүрһэндэ, хүдөөгэй салын хүлһэндэ галсал мүнгэн зөөри хэрэгтэй болно. Бидэ, хүдөөгэйхид, тэрэншье хаанаһаа олохо үдэртэй болонгобиди?

Мүнөөхи зоболонго яар, туюур сэнгтэйгээр маңда ошодог хү, мяхан болон орооһо тарьягаа үдэртэй наймаалжа, бартерна хэлсээ хэжэ, олохо үдэртэй болонгобди. Холын хараа бодолгүйгөөр үлэһэнэйгэн хубилган шэнэдхэлгын мүнөөнэй үе энэ асуудал муртэйгөөр шидхэхын одоол үдэртэй.

Гэбшье энэ хүндэ хүшэр сагта ажаמידаржа, орооһо һу, тарагаар, мяха шүдөөр, талха тарьягаар маңда гэжэ ороодожо ябаһамнай эли юм бээ. Хүдөөгэй байдал тухай хэлбэл, найрхажархихаар үдэр мүнөө дээрээ балай үгы.

Республика болон аймаг дотороо хилийнцлөөшье, байдалайнгаашье талаар яһала маңда, шадалтайшье, хүсэтэйшье ажахы байһан юм бидэ. Забайкалийн нарин ноһото үүлтэрэй буряад үдэр хониды бии болгохо хэрэгтэ хубитана яһала үдэр хониды байха. Үйлдбэридөө шэнэ-шэнэ арганууды нэбтэрүүлжэ, суурхаадшье үзөө дэ. Манай нютагаар ябаһан хүнүүд байра үдэр мэдэхшье, хараһаншье байха ёһотой.

Мүнөөдэршье байдал тухай тобохоһоноор үдэр, совхоз байһанаа, нёдондо жэлһээ хамтын-барилгын предприятэ болгогдон үдэр хониды байхди. Нүүдэй мэдээгээр 500 толгой 11 мянган толгой нарин ноһото үүлтэрэй, 800 толгой шүүртбэр ноһото үүлтэрэй хониды, 350 толгой аггорсын үүлтэрэй ямаа, 200 толгой мориды нэбтэрүүдэгди. Эдэ мал үсэхбэрилжэ, эддэб янзын продукци үйлдбэрилхэ гэжэ оролдонобди. Хүдөөгэй зогсоһон үе сагта бидэ жэлдээ

6600-7000 центнер хү, 1000 центнер үхэрэй, 2500-3000 центнер хониндой, 500-гаад центнер адуунай мяха үйлдбэрилдэг хаа, мүнөө тиймэ хэмжээнэй продукци абтахаа болиһонхой.

Үдэр бүхэндэ 600 шахуу литр хаһан хүеэ Хориин тоһонной заводтой хэлсээ баталһанайнгаа ёһоор пастеризаци хүүлээд, Улаан-Үдэ хотодо асаржа, хоёр гурбан газарта наймаалдагбди.

Бартерна хэлсээгээр юмэ худалдажа абаха гэбэл, малаа үүсэлнэбди. Тэрэнһээ гадна өөһэдшье мэдээлэй столоводо гурба хоноод лэ нэгэ үхэр гаргадагбди. Тарилгын, ургаса хурялгын үедэ малаа мяхан болгоо юм аабзабди.

Орооһо тарьян тухай тогтобол, байгша ондо 25 мянган центнер сугуулжа абабабди. Тэрэнһээгээ 5 мянган центнер шөнө малдаа эдюулхэ гээд хараалабди. Бэшынь өөһэдшье тэрэмдэ татажа талхан болгоод, зондоо салыһайнь түлөө үгэхэбди. Нэгэдэхи сортын яһала һайн шанартай талха үйлдбэрилнэбди.

Бидэ өөһэдшье мэдээлэй тоһонной заводтой байһан аад, үри шэридэ ороходоо, даб дээрэ хаагаад байнабди. Зөөхэй, эзэгэй, тоһо, хүнэй архи үйлдбэрилэгшэ бэлэйбди. Мүнөө маңда 1 тонно тухай малай тоһон худалдагдангүй үлэнхэй. Тэрэнээ хүдэлмэрилэгшэдтөө салыһайнь түлөө хубаарилан үгэнэбди.

Столово тухайгаа хэлбэл, харгыда ябаһан зон орожо, яһала эдээдэг. Эддэб янзын эдээ хоолой зүйлүүд бэлдэхэдэг. Үдэртэ дунда зэргээр 300 мянган тухэриг ажахын кассада ороно. Энэмнай манай ажаמידарха хэрэгтэ ехэхэн нүлөө үзүүлнэ.

Нютагайнгаа больнищье эдээ хоолой зүйлүүдээр хангадаг байһанаа һаянай болибди. Юуб гэхэдэ, тэрэмнай баһал үри шэридэ орожо эхилээ. Хилэмэ баридаг пекарни маңда бии. Болгоһон продукцияраа столовоёо, тарьянайнгаа тоогуды, үбнэшэдэй звенонууды, мүн өөһэдшье хүнүүды хангалшабди. Манай нютагай олоһон айлууд мүнөө хилэмээ өөһэдэ бариха эдидэг болонхой.

Огородой эдээн тухай тогтобол, энэ жэлдэ хитадууды урижа, капуста, үгэрсэ, мангир гэхэ мэтые ургуулаха хүсэлтэй байһамнай, тэдэнэрнай ехэ оройтожо ерээд, тариһан рассаданнай хүддэжэ, ехэл урагшагүй байшоо. Тиймэһээ бидэ мүнөө жэлдэ Ивалгын аймагай хүдөө ажахын "Пригородный" кооперативтай бартерна хэлсээгээр гэхэ гү, али ургуулан орооһоёо үгэжэ, капуста худалдажа абаад, зондоо тараабабди.

Бидэ нютагайнгаа хүнүүдтэ мяханай хэрэгтэй болоо хаань, килограммынь 7 мянган тухэригөөр худалдагшабди. Манай зон үхэр малдаа талха тарьянай зүйлэй хэрэгтэй болоходонь, салын түлбэрийнөө түлөө баһал абадаг.

Эдээ хоолой асуудал хүшэрхэнөөр шидхэгдэнэ гэжэ дээрэ тогтожо хэлээ һэм. Хэды хүндэ хүшэр байгааһье хаань, шухала энэ хэрэгые шидхэхые оролдонолди даа.

В.ХАЛМАТОВ,

Хориин аймагай хамтын-хубаарилгын
Үдэн предприятин директорэй орлогшо.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ХОТОНУУДАЙ, РАЙОНУУДАЙ НЮТАГАЙ ӨӨНЭДЫГӨӨ ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ГУЛВААНАРЫЕ ХУНГАХА ХУНГУУЛИЙН ОКРУГУУДЫЕ БАЙГУУЛАХА ТУХАЙ

"Буряад Республикын нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын зургаануудай хунгалта тухай" Буряад Республикын Хуулийн 40-дэхи статьягай 1-дэхи пункттай зохилдуулан, Буряад Республикын Арадай Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:

Буряад Республикын хотонуудай, районуудай нютагай өөһэдыгөө хүтэлбэрилгын гулваанарые хунгаха хунгуулийн округуудые иимэ хилэнүүдтэйгээр эмхидхэн байгуулаха:

- Баргажанай хунгуулийн округ** (түбынь—Баргажан хуурин) Мухар-Шэбэрэй аймаг
- Баунтын хунгуулийн округ** (түбынь—Багдарин тосхон) Муйскын район
- Баунтын эвенкийскэ район** Ахын хунгуулийн округ
- Бэшүүрэй хунгуулийн округ** (түбынь—Бэшүүр тосхон) Ахын аймаг
- Бэшүүрэй аймаг** Прибайкалийн хунгуулийн округ
- Зэдын хунгуулийн округ** (түбынь—Петропавловка тосхон) (түбынь—Турунтаево тосхон) Прибайкалийн район
- Зэдын аймаг** Хойто-Байгалай хунгуулийн округ
- Яруунын хунгуулийн округ** (түбынь—Нархата тосхон) (түбынь—Нижеангарск хуурин)
- Яруунын аймаг** Хойто-Байгалай район
- Загарайн хунгуулийн округ** (түбынь—Загарай хуурин) Сэлэнгын хунгуулийн округ
- Загарайн аймаг** (түбынь—Гусиноозерск хото) Сэлэнгын аймаг
- Захааминай хунгуулийн округ** (түбынь—Закаменск хото) (түбынь—Тарбагатай тосхон) Тарбагатай район
- Ивалгын хунгуулийн округ** (түбынь—Ивалга тосхон) Түнхэнэй хунгуулийн округ
- Ивалгын аймаг** (түбынь—Хэрэн тосхон) Түнхэнэй аймаг
- Кабаискын хунгуулийн округ** (түбынь—Кабанск тосхон) Хориин хунгуулийн округ
- Кабанскын район** (түбынь—Хори тосхон) Хориин аймаг
- Хэжэнгын хунгуулийн округ** (түбынь—Хэжэнгэ тосхон) Северобайкальск хотын хунгуулийн округ
- Хэжэнгын аймаг** (түбынь—Северобайкальск хото) Северобайкальск хото,
- Хурамхаанай хунгуулийн округ** (түбынь—Хурамхаан тосхон) Солнечно хуурин
- Хурамхаанай аймаг** Улаан-Үдын городской хунгуулийн округ
- Хяагтын хунгуулийн округ** (түбынь—Хяагта хото) (түбынь—Улаан-Үдэ хото) Улаан-Үдэ хото.
- Хяагтын аймаг**
- Мухар-Шэбэрэй хунгуулийн округ**

Буряад Республикын Арадай
Хуралай Түрүүлэгшэ
М.И.СЕМЁНОВ

Улаан-Үдэ хото.
1995 оной октябриин 10.

ХҮНДЭТЭ УНШАГШАД!

196 оной түрүүлгэн хаһад жэлдэ манай һонинице абаха талаар захил хэблээр тухадэ байгша оной декабриин 1 болотор манай редакциин һониницеинэй сэн 50 процент хүнгэлэлтэтэй байха. Харин хэлхээ оной хэлхээгэй түлөө сэнгтэй 10 процентгын хүнгэлэлтэ байгша оной декабриин 1 болотор хүсэндөө байха. Эдэ хүнгэлэлтэнүүд 6 нараар захил хэблээр тухадэ гээд онсолоё.

Октябриин 1-нээ ноябриин 1 болотор
1 нарын 3 нарын 6 нарын

1 нарын	2840	8520	17040
3 нарын	5130	15440	30880

Бүхыдөө:	7990	23960	47920
Пенсионернүүдтэ, инвалидуудта, олон хүүгэдтэйшүүддэ	6730	20180	40360
Хүдөөдэ һониний сэн	1580	4740	9480
почтын сэн	5350	16050	32070
Бүхыдөө:	6930	20790	41550

Улаан-Үдэдэ ажаһуугшадай анхаралда! Манай редакциин бэшэгэй таһагта (3-дахы дабхар, 52-дохы кабинет) ерээд, 15000 тухэригөөр һониницеинэй захил хээ хаа, өөһэдэе абажа байха аргатайг. Түрэлһонинице захихаа шамдагты, хүндэтэ нүхэд!

РЕДКОЛЛЕГИ.

БҮРИН ЭРХЭТЭ ТҮЛӨӨЛЭГШӨӨР ТОМИЛОГДОБО

Агын Буряадай автономитто округтоо Россин Федерациин Президентын дэргэдэхи бүрин эрхэтэ түлөөлэгшөөр Даша-Доржо Будаевые томилхо тухай Президентын Зарлиг 1995 оной сентябриин 9-дэ гараба.

НАЙСАЛ ШЭЛЭЖЭ ДУУГАА ҮТЭ

Байгша оной июлин 14-дэ Россин Федерациин Президент Б. Н. Ельцин шэнэ зарлалай Гүрэнэй Дүүмын депутатуудыг 1995 оной декабрийн 17-до хунгаха тухай зарлиг гаргахан байна. Россин Федерациин Конституциин ёһоор, Гүрэнэй Дүүмэдэ 450 депутат хунгагдаха зэргэтэй. Тэдэнэй 225-нь нэгэ мандагтай округуудһаа, бусадын федеральна округуудһаа хунгалтын нэгэдэлүүдэй, хунгалтын блогуудай хунгагшадай дуу абананай хэмжээгээр хунгагдадаг.

Мүнөө үедэ Россин Федераци дотор 105 миллион шахуу хунгагшад тоологдоно. Тиин нэгэ округто 466 гаран мянган хүн дуугаа үгэхэ болон. Байгша оной августын 18-да Россин Федеральна хунгуулин Түбэй комисси нэгэ мандагтай округуудыг баталаа юм. Тэдэнэй дунда Буряадай нэгэ мандагтай хунгуулин 9-дэхи округ байгуулагдаа.

"Россин Федерациин Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэдэ депутатуудыг хунгаха тухай" Россин Федерациин Федеральна Хуулин 6-дахи статьягай ёһоор, депутата кандидатуудыг хунгагшад өөһэдөө, мүн хунгуулин нэгэдэлүүд, хунгуулин хамтаралнууд дэбжүүлхэ эрхэтэй. Тиин мүнөө үедэ энэ хүдэлмэри эршэтэйгээр ябуулагдажа байна. Ушар юуб гэхэдэ, октябрийн 22 болотор депутата кандидатуудыг бүридхэлдэ абаха тухай документүүд хунгуулин Түбэй комиссида, хунгуулин окружной комиссинуудта үгтөөд байха зэргэтэй ха юм.

Гүрэнэй Дүүмэдэ хунгалтын

соносхогдоһон үдэрһөө хойшо партинууд, нэгэдэлүүд, ниитын хүдэлмэниүүд өөһэдынгөө гэшүүдыг депутата кандидатаар дэбжүүлхын тула нэгэдээ, хунгуулин нэгэдэлүүдыг, хамтаралнуудыг бүридхөө. Тэдэнэй үнгэргэһэн съезнууд (конференцинууд) дээрэ депутата кандидатууд дуугаа нюусаар үгэлгын гуримаар элирүүлэгдэнэ.

Хунгуулин нэгэдэл, хунгуулин хамтарал бүхэн 270 хүниг депутата кандидатаар дэбжүүлхэ эрхэтэй. Гадна нэн түрүүн депутатуудай списогтэ оруулагдаха кандидатуудыг тодорхойлоно. Өөһэдынгөө хараагаар федеральна хунгуулин округуудыг бии болгожо, тэндэ табигдаха депутата кандидатуудыг нэрлэжэ, федеральна список бүридхэнэ. Мүн хунгуулин нэгэдэл, хунгуулин хамтарал бүхэн нэгэ мандагтай округһоо өөрынгөө хүниг депутата кандидатаар нэрлэнэ.

Тиин байгша оной сентябрийн 5-най дугаарһаа эхилэн, "Российская газета" һониндо хунгуулин нэгэдэлүүдэй, хунгуулин хамтаралнуудай федеральна хунгуулин округуудһаа, нэгэ мандагтай округуудһаа дэбжүүлэгдэһэн депутата кандидатуудай фамили, нэрэ, обог, түрэнэн жэлынэ, эзэлдэг тушаалын заалгатайгаар толилогдоно. Байгша оной октябрийн 7 болотор хунгуулин имэ нэгэдэлүүдэй, блогуудай дэбжүүлхэн депутата кандидатуудай списогүүд толилогдоо гэбэл:

1. "Консервативная партия"

гэһэн хунгуулин нэгэдэл (хүтэлбэрилэгшэн Л. Г. Убожко). (Уншагшадайнгаа һонорто нэгэдэлүүдэй, хамтаралнуудай нэрыень ород хэлэн дээрэ бэшэгдэхээрнь дурадаханабди).

2. "Союз коммунистов" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (С. Н. Степанов)

3. "Нийтэ-политическэ "Вперед, Россия!" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (Б. Г. Фёдоров).

4. "Политическэ хүдэлмөн", "Женщины России" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (А. В. Федулова).

5. "Русская партия" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (В. И. Милосердов).

6. "Национально-республиканская партия" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (Н. Н. Лысенко).

7. "Партия любителей пива" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (К. Э. Калачёв).

Энэ нэгэдэлэйхид нютагууд хоорондын "Зүүн Сибирь" гэһэн бүлэгтэ Буряад Республикыг оруула. Гадна, федеральна списогтэ депутата кандидатаар Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг Тумуров Баяр Занаевичыг - "Паром" фирмын генеральна директорэй орлогшыг нэрлэнэ. Мүн Б. З. Тумуровыг Буряадай нэгэ мандагтай хунгуулин 9-дэхи округһоо Гүрэнэй Дүүмэдэ депутата кандидатаар дэбжүүлхэн байна.

8. "Христианско-Демократический Союз-Христиане России" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (В. В. Савицкий).

Тус нэгэдэлэйхид регионална "Буряад Республика" гэһэн бүлэг

байгуулаа. Тиин федеральна списогтэ депутата кандидатаар Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Жигмытов Баяр Тумуровичыг - Буддын - Христиан эблэлэй түрүүлэгшыг, Жузнецов Владимир Алексеевичыг - үйлдбэрийн "Амут" фирмын директорыг, Санжиев Даши-Доржи Сергеевичыг - проектнэ "Ошон" фирмын директорыг, Андреев Александр Альбертовичыг - "Наян Наваа" гэһэн энэрхы сэдхэлэй жасын хүдэлмэрилэгшыг оруулан байна.

9. "Власть народу" гэһэн хунгуулин блок (Н. И. Рыжков).

Энэ блок "Байкальский регион" гэһэн бүлэг байгуулжа, Буряад Республика эндэ нэрлэгдээ. Депуата кандидатаар федеральна списогтэ Москва хотодо ажаһуудаг Леонов Владимир Михайловичыг - Россин Федерациин Федеральна Суглаанай Федерациин Советэй таһагыг даагшын орлогшыг оруула. Мүн энэ нэгэдэлэйхид тэрэниг Буряадай нэгэ мандагтай хунгуулин 9-дэхи округһоо депутата кандидатаар дэбжүүлээ.

10. "Компартия РФ" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (Г. А. Зюганов).

Энэ нэгэдэлэйхид нютагууд хоорондын Зүүн Сибирийн бүлэг бии болгоо. хунгуулин федеральна списогтэ Будожапов Сергей Пурбуевич - Буряадай модоной промышленностийн колледжын директор, Шишмарев Николай Александрович - Тарбагатайн аймагай захиргаанай барилгын ба архитектурын таһагай начальник, Рандина Людмила Дмитриевна - Улаан-

Үдын мяханай комбү хүдэлмэришэн, Бурцев Николай Жамбиевич - Улаан-Үдын гэй электро-хабсаргаша оруулагдаа.

Мүн Гүрэнэй Дүүмын Николай Яковлевич Комбу Буряадай нэгэ мандагтай хунгуулин 9-дэхи округ депутата кандидатаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

11. "Яблоко" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (Г. А. Явлинский).

12. Европейская либеральная демократическая партия Богачёв).

13. "Общероссийский демократический альянс" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (Яковенко).

14. "Социал-патриотическэ" хүдэлмөн "Держава" хунгуулин нэгэдэл (А. В. Гурьев).

Эрхүүгуй областинэ, Буряад Республикыг оруулан "Байкальский регион" гэһэн бии болгодоо. Энэ хунгуулин нэгэдэлэйхид федеральна списогтэ Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг Тушимов Баир Франковичыг - "Держава" хүдэлмэри

нютагай эмхийн хүтэлбэрийн орлогшыг, Сахаров Юрий Михайловичыг - "Держава" хүдэлмэриг, Плётр Алексеевичыг - "Буряад" акционернэ бүлгэмэй геологыг оруулаа юм. Гүрэнэй Дүүмэдэ хунгуулин 9-дэхи округ депутата кандидатаар Ю. Сахаровский дэбжүүлээ.

15. "Партия самоуправления трудящихся" гэһэн хунгуулин нэгэдэл (С. Н. Фёдоров).

"Зүүн Сибирийн регион"

80 наһанайнь ойдо

АРАДАЙ БАГШЫН АРЮУН ЗАМ

Ангар мурэндэ шудхадаг түргэн урасхалта хадын горхоной эрьдэхэ үзэхэлэн хайхан газарта Боохоной районий Бүрэд гэжэ хуурин оршодог юм. Тус хууринийе тойрон нэбшынэн хадаа гол түлэб нарһан, хуһан модод ургадаг. Эндэхэ байгаали баян даа: ой тайга соонь ан гүрөөһэд, элдэб жэмэстэ ургамалнууд элбэг. Үржэлтэ таряалангай газар дайда дээрэһэнэ ходоодоо баян ороһоо тарян хуряагдажа, Ангарск хотын болон бусад дүтын тосхон, хууришуудай хүн зонийг хангажа байдаг.

Имэ хайхан нютагта тэбхэр 80 жэлэй саалха тэрэ хольн үдэр Дмитрий Петрович Дмитриев түрүүшын абяа үгэжэ, алтан дэлхэйдэ мундэлхэн тухайгаа мэдээсээ бэлэй. Тэрэ гэхээр олон жэл үнгэрэн ошоо, тэрэ хүнэй үргэн ажабайдалайш замда олон хайн юумэн, олон бэрхшээл дайралдаһан байна. Гэбэшье Дмитрий Петрович хатуу зоригтой, һонор ухаан болдолтой байһан тула ажабайдалай олон дабаа дабажа гараал даа.

Дмитрий Петров 1915 оной октябрийн 14-дэ үгытэй таряалангай бүлэдэ түрэнэн юм. Эсэгэнь саһаа урид наһа баража, үхибүүдэ өөдөнх үргэлсэхэ хуби заяагүй байшоо. Тиймэһээ Дмитрий эхэтэйгээ хамта "Красная Буреть" гэжэ колхоздо 1930 ондо ороод, ажалалж мэдээ һэн. Удгангүй тэрэ Боохоной дунда хургуулида ороод, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргээ. Удаань Эрхүүгэй багшанарай институт дүүргэжэ, түүхын багша болоо бшуу.

Дмитрий Петрович манай республикын Хяагтын, Хорин,

Хэжэнгын районуудта ажаллаһан байна. Жэжээлхэдэ, Хэжэнгын дунда хургуулида ажаллаха үедөө хуралсалай таһагыг даагшын тушаал эзэлжэ, хуралсалай ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулжа шадаһан намтартай.

"Дайн эхилбэл" гэһэн хураг суу тэрэ үеэр сахилгаан түргэнөөр гараа һэмнай даа... Тийхэдэ залуу багша Эсэгэ ороноо хамгаалхая сэрэгэй албанда мордохо ёһотой болоо бшуу. 1941-1945 онуудта тэрэ Совет Армиин зэргэдэ алба хэхэдэ, юрын солдаһаа капитан болотороо урһан гээшэ. Тэрэ рөтын, дивизионной, батальонной полкын политрук ябаа. 1941 онһоо партиин гэшүүн боложо ороод, мүнөөшье Коммунист партиин зэргэдэ ябана.

...1945 оной август-сентябрь һарануудта Д.П.Дмитриев япон милитарис булимтаргаһадыг бута сохино дайн байлдаанда хабаадаа. Тийхэдэ тэрэ генерал И.В.Балдышовай гвардейскэ 109-дэхи стрелково полкын парторг ябаа. Дайнда оло дахин шархатаһан юм.

Д.П.Дмитриев дайгаа даража, даагана һүүдэжэ.1946 ондо түрэл нютагаа бусаа һэн. Тэрэнэй үбсүүе Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай хоёр орден, Улаан Тугай орден, олон медальнууд шэмэглэдэг. Дайнай хойшонхи жэлүүдтэ Дмитрий Петрович түрэл нютагтаа "Красная Буреть" колхозой түрүүлэгшээр ажаллаһан юм. Гэбэшье багшынгаа ажалыг орхөөгүй. Боохоной багшанарай училишида түүхэ заагаа, дунда хургуулийн директорээр, районий хуралсалай таһагыг даагшаар хүдэлөө.

Тэрэнэй удаа Улаан-Үдэ

ерэжэ,эндэ ажаллаа, тэрэнэй һүүлээр пенсидэ гараа һэн.

Дмитрий Петрович наһанайнгаа нүхэр Елена Александровна Хамнуева-Дмитриевтай сугтаа табан хүбүүд, басагадйингаа "хүлыг дүрөөдэ, гарынь ганзагада" хүргэһэн, олон ашанартай болон гэһэн. Мүнөө тэдэнэр 11 аша, 3 гүшанараа хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туһална.

Ушөө нэгэ баримта. 1937 ондо Дмитриевэй аха Матвей Дмитриев хардалга хамалганда ороһон байгаа. Тэрэнэй һамган Лиза 5 хүбүүдэ орхөөд, наһа бараһан юм. Тэдэ үхибүүдынь Дмитрий Петрович ехэ болголсоо. Тиймэһээ тэдэнэ Дмитрий Петровичыг эсэгэмнай гэжэ хэлэхэ эрхэтэйше, уялгатайше гээшэ.

Үндэр наһатай болобошье Дмитрий Петрович хүл хүнгэн, һонор ухаатай, хүжоун зугааша зандаа. Саашадаашье тиймэ ябахань болгогой.

Д.П.Дмитриев республикын газетнүүдтэ элдэб асуудалнуудаар статьянуудыг толилуулжа байдаг. Улаан-Үдын Советскэ районий ажалай ба дайнай ветерануудай совет, түрэлхидын болон танил хүнүүдын хайн хайхание, элүүр энхыг тэрэндэ хүсэнэ.

И. БАЛУРОВ, дайнай ба ажалай ветеран. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д.П.Дмитриев.

ТЕЛЕВИДЕНИ БОЛОН РАДИОГООР ХЭГДЭХЭ АГИТАЦИИН ҮНЭ СЭНГУУД

Гүрэнэй телерадиокомпанинуудай каналнуудаар дамжуулгын хэхэ гурим тухай Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комисс тогтоол бээдүүлэн, Буряадай гүрэнэй телевизионно болон радио дамжуулгын компани (БГТРК) Гүрэнэй Дүүмэдэ болон өөһэдэгөө хүтэлбэрилгын зургаануудта үнгэргэгдэхэ хунгалтын агаарай долгиндо гараха дамжуулгануудай тарифуудыг (мүнөө Гүрэнэй сэнгүүдээр) тогтообо.

Хангалганууд	Хэмжээний единицэ (түх., нэмэлтэ сэнгүүдүйгөөр)	Төлөм
ТЕЛЕВИДЕНИ		
1. Видео-буулгабаринуудтай теле-дамжуулга (1 мин.)	түх.	380
2. Павильонһоо видео-буулгабаригүй теле-дамжуулга (1 мин.) (хунгалтын урда тээхи үгэ буялдаанууд, "түхэрээн шэрээ", пресс-конференци)	" - "	350
3. Видеотехникэ хэрэглэгдэгтэй видеосюжет (1 мин.)	" - "	2400
4. ПТС хэрэглэгдэгтэй теле-дамжуулга (хото соо) (1 мин.)	" - "	400
5. Бэлэн кино-видеоролигой прокат (3 в. 1 минута хүрэтэр)	" - "	1500
6. Киновидеоролик бэлдэлгэ (редакци зохиохо) (1 мин.)	" - "	7200
7. Үгэ хэлэлгэ (3 в. 1 мин.)	" - "	2000
8. Тобшо соносхолнууд, эмблемнүүд (1 мин. хүрэтэр)	" - "	1100
9. Бэлэн материалыг үргэдхэн олошоруулга, кассетэдэ шэнээр бэшэлгэ (кассетын сэнтэйгээр)	" - "	6700
РАДИОГОЙ ХАНГАЛГАНУУД:		
1. Радио-дамжуулгаар захил хэлгэ (1 мин.)	" - "	2500
2. 1 минута хүрэтэр үгэ хэлэлгэ	" - "	2000
3. 1 минута хүрэтэр бэлэн ролигой прокат	" - "	1400
4. Аудиокассетэдэ шэнээр бэшэлгэ (кассетын сэнтэйгээр)	" - "	3600
ТЕЛЕФОНУУД: 2-22-43, 2-40-81, 3-02-85.		

Бин болгодоо. хунгуулин
 еральна списоктэ
 едников Анатолий
 еевич - "Деловой Байкал"
 ахамд редактор,
 Маринова Татьяна Васильевна -
 "Дом торговли" гээн акционернэ
 президент, Смирнов
 Александр Анатольевич -
 "Сибирский" гээн акционернэ
 хүдэлмэрилэгшэ
 оруулагданхай. Мүн Буряадай
 мандадтай хунгуулин 9-дэхи
 депутата кандидадаар
 А. Праведников нэрлэгдэнхэй.
 16. "Наше будущее" гээн
 хунгуулин хамтарал (С. З.
 Мельникова).
 Буряадай Республикы,
 Шэтын областнуудые
 уулан, нотагууд хоорондын
 эмхидхэгдэнхэй.
 хунгуулин федеральна списоктэ
 анов Алексей Фёдорович -
 "Буресторг" акционернэ
 гэнэй генеральна директор,
 Макажов Юрий Санжижапович
 Москвагай гүрэнэй техникэскэ
 ниверситедэй багша
 оруулагдана.
 тус нэгэдэлхид Буряадай
 мандадтай хунгуулин 9-дэхи
 депутата кандидадаар
 А. Ф. Атановые нэрлэбэ.
 17. "Бүхэроссин ниитэ -
 политическэ "Наш дом - Россия"
 хунгуулин нэгэдэл (В. С.
 Шаромардин).
 Буряа Республика
 иональна бүлэг болгогдон
 нэрлэгдэнхэй. хунгуулин
 еральна списоктэ Данилов
 Борис Васильевич - Буряадай
 гүрэнэй түбэй эрдэмтэ
 директор, Белоусов Владимир
 Васильевич - Улаан-Үдэ хотын
 Железнодорожно районной
 агорск тосхойн захиргаанай
 ахан оруулагданхай юм. Гадна
 ураадай нэгэ мандадтай
 хунгуулин 9-дэхи округхоо
 депутата кандидадаар В. В.

Белоусов дэбжүүлэгдэнхэй.
 18. "Либерально-
 демократическая партия России"
 гээн хунгуулин нэгэдэл (В. В.
 Жириновский).
 Буряа Республика
 региональна бүлэг болгогдонхой.
 хунгуулин федеральна список
 соо Гүрэнэй Дүүмын депутатай
 туһалагша Юрий Захарович
 Лазебниковэй. Буряа
 Республикын Уһанай ажахын
 талаар комитедэй инженер
 Георгий Александрович
 Медведевэй нэрэ оруулагдана.
 Буряадай нэгэ мандадтай
 хунгуулин 9-дэхи округхоо
 депутата кандидадаар Г. А.
 Медведевые тус нэгэдэлхид
 нэрлэбэ.
 19. "Партия "народный союз"
 гээн хунгуулин нэгэдэл (В. Н.
 Лукьянов).
 20. "Демократический выбор
 России - объединенные
 демократы" (Е. Т. Гайдар).
 Буряа Республика нотагууд
 хоорондын нэгэдэхи бүлэгтэ
 оруулагданхай. хунгуулин
 федеральна списоктэ Гармаев
 Лубсандоржи Цырендэшиевич -
 "Бурятагро" акционернэ бүлгэмэй
 директор оруулагдаа. Харин
 Буряадай нэгэ мандадтай
 хунгуулин 9-дэхи округхоо
 депутата кандидадаар Буряадай
 олзын хэрэг эрхилэгшэдэй
 эблэлэй правленийн түрүүлэгшэ
 Александр Константинович
 Тарасов дэбжүүлэгдэнхэй.
 21. "Союз патриотов" гээн
 хунгуулин блок (В. А. Ачалов).
 22. "Партия экономической
 свободы" гээн хунгуулин
 нэгэдэл (К. Н. Боровой).
 23. "Всероссийское
 общественно-политическое
 движение транспортников" гээн
 хунгуулин нэгэдэл (А. В. Багров).
 24. "Аграрная партия России"
 гээн хунгуулин нэгэдэл (М. И.
 Лапшин).

Буряа Республика
 региональна бүлэг болгогдон
 нэрлэгдэнхэй. хунгуулин
 федеральна списоктэ Буряа
 Республикын Арадай Хуралай
 комитедэй түрүүлэгшэ Бато
 Цырендондокович Семёнов,
 республикын хүдөө ажахын
 министрэй орлогшо Пётр
 Маркеевич Болонев, Яруунын
 аймагай Ульдэргын колхозой
 түрүүлэгшэ Лидия Даржаевна
 Цыбикжапова оруулагдаба.
 25. "Народная национальная
 партия" гээн хунгуулин нэгэдэл
 (А. К. Иванов-Суухаревский).
 Буряа Республика
 региональна бүлэг болгогдонхой.
 хунгуулин федеральна список
 соо Улаан-Үдэ хотын
 шэмээшгүүдэй түбэй түрүүлэгшэ
 Георгий Андреевич
 Новокрещённых гэгшэ
 оруулагдаба. Мүн тэрэниие
 Буряадай нэгэ мандадтай
 хунгуулин 9-дэхи округхоо
 депутата кандидадаар тус
 нэгэдэлхид дэбжүүлэе.
 26. "Служим России" гээн
 хунгуулин хамтарал (М. П.
 Ненашев).
 хунгуулин Түбэй комиссийн
 мэдээсэл энэ газетэдэ
 саашадаашье томиогдохонь
 сохом. Тиймэһээ тэрэнтэй бидэ
 уншагдаада танилсуулжа
 байхабди.
 Буряа Республикын
 хунгуулин комиссийн
 (республикын Арадай Хуралай
 тогтоолой ёһоор, Гүрэнэй Дүүмын
 депутатай хунгалтануудые
 үнгэргэхэ талаар окружной
 хунгуулин комиссийн эрхэ
 түлөөлэгшэдэй гүйсэдхэл тус
 комиссида даалгаданхай)
 мэдээсэлхэнэй ёһоор, Буряадай
 нэгэ мандадтай хунгуулин 9-дэхи
 округхоо депутата
 кандидадуудаар хунгалтадай
 бүлэгүүдэй зүгһөө Нимажап
 Ильич Илюхинов - буддын

"Дхарма" бүлгэмэй соведэй
 түрүүлэгшэ, Владимир Борисович
 Прокопьев - Россин эрдэм
 буралсалнай академийн багшын
 ажалы шэнжэлдэг институтай
 аспирант, Цыржима Добчиновна
 Сергеева - Гүрэнэй комитедэй
 дээдэ хургуулинуудай гүрэнэй
 инспекцийн ахамд мэргэжэлтэ
 (Москва), Светлана Ивановна
 Найчукова - Загарайн бройлерно
 фабрикын директор, Владимир
 Афанасевич Кожевин - Улаан-
 Үдэ хотын Советскэ районой
 хуулин талаар зүбшөөл үгэдэг
 зургаанай адвокат, Сергей
 Иннокентьевич Дубровин -
 Арадай-патриотическа партиин
 Улаан-Үдын городской
 отделенийн түрүүлэгшэ,
 Владимир Иванович Марков -
 Буряа Республикын Арадай
 Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ
 гэгшэд дэбжүүлэгдэнхэй.
 Мүнөө үедэ федеральна
 списоктэ оруулагданхай, мүн
 Буряадай нэгэ мандадтай
 хунгуулин 9-дэхи округхоо
 депутата кандидадаар
 дэбжүүлэгдэнхэй хүнүүдые
 дэмжэжэ, хунгалтадай гар
 табилгатай саарһа эбэлдэхэ
 хүдэлмэри түлэг дундаа
 ябуулагдажа байна.
 хунгуулин нэгэдэлхүүдые,
 хамтаралнуудые дэмжэнэн 200
 мянган хунгалтадай гар табилга,
 нэгэ мандадтай округхоо
 дэбжүүлэгшэдые дэмжэнэн
 хунгалтадай 6.600 гаран мянган
 гар табилга хунгуулин түбэй
 комиссида, хунгуулин окружной
 комиссида дамжуулагдажа байна
 ха юм.
 Депутада кандидадуудые
 бүридхэлдэ абаһанай һүүлээр
 тэдэниие дэмжэнэн ойлгуулан
 идхалгын хүдэлмэри эхилхэ юм.
 Нэгэ мандадтай хунгуулин
 округхоо дэбжүүлэгдэнхэй
 депутата кандидат 10 хүниие
 этигэмжэтэ нюурнууд болгон

батархые дурадхажа болохо, харин
 хунгуулин нэгэдэлхүүд,
 хамтаралнууд 500 хүниие
 этигэмжэтэ нюурнуудаар
 баталуула эрхэтэй.
 хунгалта үнгэргэхын тула
 мүнгэм зөөрийн ехээр
 гаргашалагдажа байһаниинь эли.
 Тиймэһээ депутата кандидадуу-
 дай хунгуулин жасанууд бии
 болгодохо байна. Нэгэ мандадтай
 хунгуулин округхоо депутата
 кандидат бүхэн эмхидхэлэй,
 ойлгуулан идхалгын хүдэлмэридэ
 400 гаран миллион түхэриг, харин
 хунгуулин нэгэдэл, блок бүхэн
 11 миллиард шахуу мүнгэн зөөри
 гаргашалхаар хараална.
 Гадна Буряа Республика
 Арадай Хуралай тогтоолой ёһоор,
 районуудай, аймагуудай,
 республиканска удаха шанартай
 хотонуудай городской Советүүдэй
 депутатуудые, Буряа
 Республикын районуудай,
 аймагуудай болон
 республиканска удаха шанартай
 хотонуудай нотагай өөһэдэ
 хүтэлбэрилгын гулваануудай
 хунгалта, мүн Улаан-Үдэ хотын
 Железнодорожно районной
 Железнодорожно хунгуулин 45-
 дахи округхоо Буряа
 Республикын Арадай Хуралай
 депутатай хунгалта 1995 оной
 декабрийн 17-до үнгэргэгдэхэ юм.
 Тийн энэ үдэр болотор
 хунгалтын хэрэгүүдээр, тэрэнэй
 хүдэлмэрийн ябасаар ходо
 бонирхожо, хунгуулин
 нэгэдэлхүүдтэй, блогуудтай,
 депутата кандидадуудтай һайса
 танилсажа, һайнаар шэлэжэ,
 дуугаа үгэхэ гээшэ хунгалта
 бүхэнэй нангин уялга болоно.
 Энээнһээл гүрэн түрүмнай,
 өөһэдэмнай хуби заяан дулдажа
 байна ха юм.
 С. РИНЧИНОВ.

Дэлгүүр: ажамидаржа арга бэдэржэ

Агын Буряадай автономито округой түб хууринай Агын хилээмэнэй заводой мүнөө үедэ хайшан гэжэ ажамидаржа байһан тухай тус заводой директор Цыдендамба ОРЛОВ манай корреспондент Дарма ДОНДОКОВОЙ гуйлтаар хөөржэ үгэбэ.

"ӨӨНЭДӨӨЛ ӨӨНЭДЫГӨӨ ХАНГАХА ЁНОТОЙБДИ"

Байгша оной түрүүшын дүрбэн харын
 ашгуудые абажа харахада, манай ажалла
 комекте, экономическа ба финансова талаар
 нэлээд хүндэ байдалда ороод байна.
 Нэгдэлээр, талха абаһанайнгаа түлөө аяр 40
 миллион түхэригһөө дээшэ үритэй болобди.
 Хөдөрхөөр, 43 миллион түхэригтэй ялада
 үнэхүйбди. Эхэмнай аяр юумэнһээ болооб?
 Манай нотагуудаар һүүлэй жэлнүүдтэ зайн
 аялалта унтардаг болошонхой. Энээнһээ ехээн
 шидэмдэ оронобди. Тусхайлан хэлэбэл, 1995
 оной февралын 15-һаа октябрийн 15 хүрэтэр
 аялалтын галы үдэр бүхэндэ унтаргажа зобооно.
 Аялалтын цех соо нилээд ехэ эһээлтэмнай
 үнэхүйбди, тэхэрлэтгүгтөөр хосороо. Тийхэдэ
 тусхайн нара соо зогсохо баатай болообди.
 Заводнай хүдэлгэгдөөгүй ха юм. Манда ямар
 үз гарзаб даа!
 Урдаһ бидэ нэгэ үдэр соо 5-6 тонно хилээмэ
 барижа гаргадаг байгаабди. Мүнөө оройдоол
 25 тонно болгонобди. Хилээмэнэй дутагдал,
 тэрэнэй үнэ сэн мүнөөдэрэй тон шухала
 асуудал болоно. Олохон айлууд мүнөө
 хилээмэз гэртээ барижа, болгодог болонхой.
 Шулугуута, Шулуугай, һүдэнтэ болон бэшшье
 ашгуудта, Ононой участогта багахан
 хилээмэнэй өөһэдэмнөө пекарнинуудтай юм.
 Тэдэрһээ гадна Орловскһөө, Дарһанһаа,
 тэрэрхэдэ Шэтэһээ хилээмэ асаржа,
 аялалтын наймаалана. Ага посёлотомнай
 хилээмэ барижа болгодог зон бии боложо
 байна. "Баяр" гээн фирмэ, хургуули-
 магазинай хажуудахи столово гэхэ мэтэ
 ашгуудтай болоно.
 Эдэ бүгэдэһөө гадуур үшөө тийхэдэ зоний

эрхилжэ ябаһан ажалы тон ороо болгожо
 үгэнэ. Конкурентүүдтэй болохо гээшэ һайтай,
 муутай байшаба. Гүрэнэй татабари-налог гээшэ
 айхабтар ехэ. Бүхы олон татабаринууд
 хилээмэнэй сэн соо ороходоо, ехэл үнэтэй
 болгоно. Талханай, зайн галай, тоһо, түлшын,
 шулуун нүүрһэнэй, мүн бэшшье юумэнэй
 сэнгүүд үдэр бүхэндэ шахуу нэмэжэл
 байдагын эли ха юм. Хилээмэ барйдаг манай
 үйлэзбэри үнгэрһэн 1994 ондо аяр 150
 миллион түхэригтэй гансал налог түлэһэн
 байна.
 Манай хилээмэнэй предприятиее
 аймагаймнай захиргаан бэшэ
 конкурентүүдһээ хамгаалха ёһотой гэжэ би
 тоолоноб. Эдэнэртэ продукция - хилээмэе
 наймаалхыен гансал тосхойн дэлгүүр дээрэ
 зүбшөөхэ хэрэгтэй. Тийхэдэ ондоо тээһээ
 ерэнэн наймаалагшадһаа бага хэмжээнэй
 арбан салынһаа доошо бэшэ татабари
 посёлогой захиргаан суглуулжа абажа ёһотой
 байгаа. Агын посёлогой зоной мүнгэн ондоо
 хүнүүдэй "халаһанда", орожо, хажуу тээшээ
 ошоно ха юм.
 Эдэ бүгэдэһөө боложо, хүдэлмэрилэг-
 шэдэймнай салын хүлһэн тон бага байһан
 зандаа. Үнгэрһэн жэлдэ бидэ ажалшадтаа
 шангай мүнгэ, - арбан гурбадэхи, арбан
 дүрбэдэхи салынгуудые ба амаралтын түлбэри,
 бэеэ аргалуулаха мүнгэ оройдоошье
 түлөөгүйбди. Энээнһээ дулдыдажа, нэгэ
 халаһанайнгаа хүнүүдые үсөөлхэ баатай болоо
 һэмди. Дүрбэн халаһанай орондо гурбан
 халаһанда хүдэлдэг бригаданууд ажаллажа
 байна. Иимэ болоходоо, манай ажалдамнай
 үрээ хүнээр тийсэ ябаһанье бидэ юм

хилээмэнэй хажуугаар сдобо, халаһануудые,
 бүүлэшхэнүүдые гаргаха шадалтайбди.
 Таһалһан талха гэхэ мэтэ юмэ гаргаха
 түхээрэлгэнүүд бэлэн болгодожо тодохогдонхой
 юм. Мүнөөдэршье ашаглажа эхилхэдэ,
 хамаагүй.
 Зайн галнай унтарһаар зандаа гэжэ үшөө
 дахин дабтажа хэлэнэб. Үдэрэй 4 саһаа
 үдөшын 10 саг болотор минн байха баатай
 болонобди. Жэшэнь, бидэ зайн гал
 хэрэглэһэнэйнгээ, түлөө нэгэшье хашарһа
 үригүбди. Залуу кадрнуудые хургаха хэрэг
 гарана. Дээрэ хэлэгдэнхэн сдобо, бүүлэшхэ,
 таһалһан талха гаргаха технологууд
 залуушуулые хүлээнэ. Ажалгүйшүүлэй таһагта
 бидэ хандаа һэмди. Теэд тон тодорхой харюу
 үшөө үгтөөдүй. Энэ эмхилин наашаа хараа
 һаань, арбан хүнэй хүдэлхэ ажалай һуури
 манда байна. Хэнэйшье мэдэһээр, 1994 онһоо
 хойшо "Хилээмэн" гээн холын хараатай
 программа зохёогоод, округой Дүүмэ-
 Парламент хүрэтэр ябааб. Программын гол
 удахын иимэрхүү юм. Өөһэдэмнөө гэхэ гү, али
 округойнгоо таряашадтай ургуулажа сохилһон
 орооһо тээрмэдэжэ, талхан болгохо. Тийгээд
 тэрээгээрэ хилээмэ барижа, округойнгоо
 зондо наймаалха. Тийхэдэ хилээмэнэй гол
 зүйлнүүдын өөрын хэн тула тэрэнэй үнэ
 сэнгын хямдахан байха ёһотой. Аяр холын
 Волго мүрэнэй эрьһээ ерэнэн талхаар
 (Новосибирск, Курган, Челябинск) хилээмэ
 мүнөө бидэ болгоно ха юмбиди.
 Манай округто ажаһуудаг 80 мянган хүндэ
 оройдоол 15000 тонно ороолон хэрэгтэйл даа.
 Округтай 1987-88 онуудта гүрэндэ 40-43 мянган
 тонно орооһо таряа тушаадаг байһан юм.
 Агын округ мүнгэ зөөрээр тулуурхан
 байдалтайшье һаа, худалдажа абаһан
 талханайнгаа түлөө жэл бүхэндэ аяр 700
 миллион түхэриг түлэдэг. Энэ ехэ мүнгэнэй
 округ соо үлөө гээшэ һаань, үлүү одоол
 болохогүй нэн. "Хилээмэн" гээн программа
 соо хүдөөгэй багахан пекарнинуудшье,
 тээрмэнүүдые хараалагдавхай.
 Минии ханаһада, энэниие бэлүүлжэ,
 бүтээжэ шадаха байхабди. Зон зүбөөр ойлгоно
 хэбэртэй. Өөһэдөөл өөһэдэгтөө хангаһаа бэшэ

Уншаа, дуулаа хэн гүт?

ДЭЭРЭМНАЙ НҮХЭН БАЙНА ГҮ?

Байгша оной февраль-март
 соо Зүүн Сибирь дээрэ
 эрдэмтэдэй олоһон озоной
 нүхэн Антарктида дээрхиһээ
 байл ондоо бэшэ гээд тодорбо.
 Озоной "унтаралга" зарим үедэ
 40-50 процентдэ хүржэ байгаа.
 Энэ хаа-яа, хирэ болоод лэ
 дабтагдажа байха хаш. Зүгөөр
 жэл бүхэндэ үзэгдэхгүй ха гээд
 багсаамжалагдана.
 Иимэ нүхэнэй дээрэмнай бии
 болоһондо ямар нэгэ
 предприятиян оршон тойронхи
 байгааи бузарлаһантай сэхэ
 холбоотой бэшэ гээд
 онсологдоно. Юуб гэхэдэ,
 стратосферын доодо хажуу
 хүрэтэр муухай бодосууд хэдэн
 жэл соо хүрэдэг юм ха. Энэ 15-
 20 километр үндэртэ байна. Энэ
 хутасаа соо хаанашье хүрэтэр
 һалхинда абаашагдахаар ааб даа.
 Жэшээлбэл, Антарктида
 хүрэтэр.
 Иимэ нүхэнэй бии бололго -
 атмосферэдэ глобальна
 хубилалтануудай болоһониие
 гэршэлэнэ. Нэн түрүүн, оршон
 тойронхи байгааалин юрэнхы
 дээрэ бузарлагдаһаниие
 харуулаа шуу. Нүхэнэй хаа-яа
 бии бололго хүндэ аюультай.
 Иимэ бии бололгын ходо
 дабтагдажа байхадань, оршон
 тойронхи байгааида муу юумэн
 сугларжа, хүжэржэ, хүндэ
 үзүүлдэг нүлөөниинь ехэ болоно
 ха юм.
 (Һонинһоо абтаба).

ЭДИР залуу наһан... Урдманай бүхэли ехэ наһанай барагдашагүй ута харгы бии гэжэ гүлмэр сэдхэлдээ наһанхай. Эдир наһандаа хүн гэшэ иимэ ехэ, иимэ дээгүүр наһаатайнууд ха юм даа. Эдир наһанай элиг гүлмэр, заримдаа тэнэгшье гээ хаа, тэнэг хайһы нэгэшье хүн тойро жо гарадаггүй. "Таанадай залуу наһые мийн лэ алхалаад гарагдашоо бэшэ-ээ, таанадай үзэхые үзэгдэн бэе байха", - гэжэ нагаса эгэшмни хэлэдэг юм хэн.

Эдир залуу наһандаа ябагдашье "жараахай" гэжэ нэрлэдэг заншал бии нэмнай даа. Яһалал олон удаа "жараахай" гүүлэгдэн байна. 1948 оной нажар хэн.Забайкальска түмэр замай 3-дахи дистанцийн 7-дохи околотой 3-дахи отделенидэ (Могзон станци Гангатын разьезд хоёрой хоорондо оршодог Гурбан-Майла гэжэ газарга) минии эсэгэ түрүүн харгы заһабарилгын хүдэлмэришэн, һүүдэнь зам харуу-һалагша гэжэ юм гү, али түмэр харгынхидай томьёо үгөөр хэлбэл, **путевой обходчик** байгаа.

Түмэр замшадай салын жаа, тиимэһээ мал барихые зүбшөөдэг, сабшаланай газар үгэдэг байһан юм. Гэбэшье мүнгэн хэрэгтэй болодог лэ хэн бээ. Би 1949-1950 онуудай хуралсалай жэлдэ хураха аргагүйдэжэ, гэртээ үбэлжэхэ баатай болоо хэм.

Тиигээд лэ түмэр харгын хара хүдэлмэришэн ябагдаһан байна гэшэ. хургуулида хураагүй нам мэтын эдиршүүл гурбадахи отделениин бригадын буридадэ олон хэмди. Минии эсэгын үетэн манаа "жараахайнууд" гэжэ нэрлэхэ. Теэд "жараахайнууд" ехэшүүлхээ дутуугүй ажалладаг бэлэйбди.

Түмэр харгын хүдэлмэри хүнгэн бэшэ юм! Хуушарһан рельс, үмхирхэн шпала нэлгэхэ, харгын багахан участогхание домкрадаар үргэжэ, шпаланууд доогуур элһэ шударуулан хэхэ мэтын үдэр бүрийн ажал барагдахагүйд.

Һүүдэнь Нарһатын хургуулийн 7 класс дүүргээд, Улаан-Үдын педучилицийн (мүнөө педколледж) эхин курснуудта хуража ябахандаа, аха курсануудта хурагдадай нүдэндэ баһал "жараахайнууд" бологдобо.

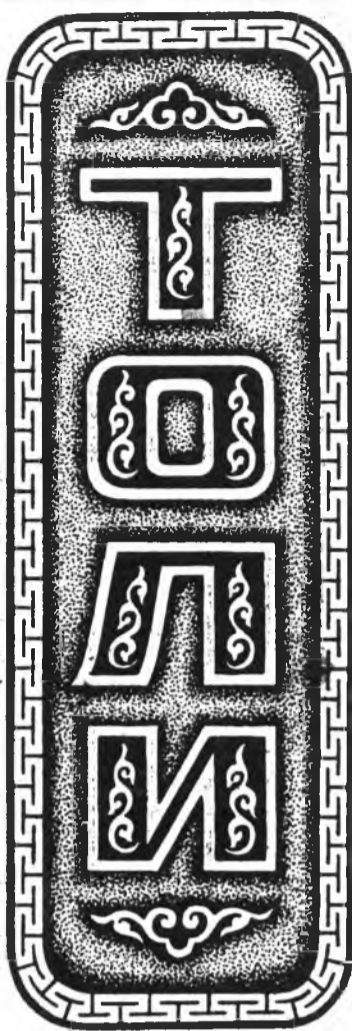
Энэ хургуулиа дүүргээд, тэрэ үсын ВЛКСМ-эй обкомой эгээл залуу инструкторнуудай тоодо орожо, дахин жараахай болошобоб. Удаань Хурамхаанай аймагай Аргатын дунда хургуулийн эхин классай

багшаар хүдэлдэг болоходоо, одоошье "жараахайнуудай" тооһоо гарагдаа хэн ха. Юундэб гэхэдэ, хэршье залуу наань, багша хүниие "жараахай" болгохо ёһо байгаагүй.

Гэбэшье 1955 ондо БГПИ-гэй түүүхын-хэлэ бэшэгэй факультедэй ород-бураад хэлэ бэшэгэй таһагта хоёр хэлэнэй энэ таһаг (тэрэ жэлдэ бии болгодоо хэн) ороходоо, педучилици дүүргэжэ, жэл тойрон хүдэлхэн хүн хадаа хамта хураха болоһон "ноб ногоохон" эдир нүхэдөө дээрһэн хаража, тэдэнэ бинь "жараахай" гэдэг байгаа хаб.

Юрэдөө, Улаан-Үдын педучилици дүүргэһэн зон БГПИ-гэй аха курснуудайшье студентнэрэй доро ородоггүй, халтад гэбэл, дээрһэн харахадаа ядахагүйд байгаа. Юундэбгэхэдэ, училицида хурахадамнай, манда эрхим багшанар заадаг, өөрын наһамжатай, али түбхэн хүнүүдхээ дулдыданги бэшэ байхаар маниие хүмүүжүүддэг юм хэн. Б. Б. Бадмаева, А. Р. Богданова, А. А. Константинов, М. А. Филиппов, Н. М. Омбоева, Л. Г. Пастернак, Ж. Т. Тумунова болон бусад багшанар бидэнэй хүн бээ бурилдүүлхэ хэрэгтэ өөр өөрынгөө хайн хайхан нүлөө үзүүлэн гэшэ.

Тиигээд лэ Улаан-Үдын педучилици дүүргэһэн Зэгбэ Гомбожабай, Сергей Ринчинов, Бадма Жигмытов, тийхэдэ Боохоной педучилици дүүргээд ерэхэн Виссарион Бильдушкинов, Христина Борогшонова, Ким

Уран зохёолшын дэбтэрһээ

ЖАРАН ОНОЙ... "ЖАРААХАЙНУУД"

Баторов - ехэл бээдэ найдангинууд, өөр өөрын наһамжатай, суглаан дээрэ тоб байса үгэ хэлэжэ, нюур сахилтагүй шүүмжэлэл хэжэрхихэ шадалтайнууд ябаабди.

Юрэдөөл, 63-дахи, 64-дэхи - эдэ хоёр бүлэгэй хүбүүд, басагад гансашье бураад таһагтаа бэшэ, бүхы БГПИ соогоо суутай хэн.

Хүбүүд сооһоомнай Бадма Жигмытов (64-дэхи бүлэг) спортын мастер болоо.

Мүн уран хайханай харалгада түрүү нуури эзэлдэг байгаабди. Тиимэл хадаа манай дундаһаа Бураадай соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэд олоор гараа бээ. Журналистнууд Сергей Ринчинов, Ольга Цыренова (басаган обогын - Бадмаева), Степан Очиров, Ким Баторов (баран 63-дахи бүлэг), Зэгбэ Гомбожабай (64-дэхи бүлэг), эдэ мүнүүдые бэшэгшэ энэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн гэшэ.

Гадна Зэгбэ Гомбожабай хадаа

радиогай, телевидениин дээдэ гарай диктор ябаа, һүүдэнь Бураад Республикын габьяата артистын нэрэ зэргэтэй болоо хэн. Журналист, поэт Бата Цырендэлэгэй (64-дэхи бүлэг) шатараар нэгдэхэ разьядтай, шүлэгүүдэй ном гаргуулан хэн. Галина Очирова (64-дэхи бүлэг) эрдэмэй, архивай ажалтан ябаа, мүнөө Зүүн Сибириин соёлой академидэ хуушан монгол бэшэ заана.

Багшаар хүдэлхэн нүхэднайшье муу ябаагүй. Педучилици дүүргээд, маанадтай хамта БГПИ-дэ ороод, һүүдэнь гэр бүлынгөө шалтагаанаар институтдаа заочноор түгэсхэн Бадма Цыдыпцыренова (64-дэхи бүлэг), Нина Будажапова (63-дахи бүлэг) гэгшэднай Россин Федерацийн хургуулийн габьяата багшын үндэр нэрэ зэргэтэйнууд. Гадна

түрүүшынхнь СССР-эй болон Россин Федерацийн отличнигай тэмдэгээр шагнагдаһан байна.

Намсалма Чимитова (64-дэхи бүлэг) Бураад Республикын хургуулийн габьяата багша болонхой. Василий Очиров (64-дэхи бүлэг) Россин Федерацийн гэгээрэлэй отличнигай тэмдэгээр шагнагдаһан юм. Екатерина Цыбикова эрхимээр ажалаһанайнгаа түлөө Н. К. Крупскаягай нэрэмжэтэ шангай лауреат болоһон байна. Христина Борогшонова (63-дахи бүлэг), Александр Цэрэндэлэгэй (64-дэхи бүлэг, басаган обогын Маслова) гэгшэд дээдэ гарай багшанар алдартай.

Бүри наһан Багшын үдэртэй дашрамдуулагдан, Бураад Республикын Президентын зарлигай ёһоор, Ким (Бадмацырен) Эмигеновай (64-дэхи бүлэг) Бураад Республикын физкультурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ болобо.

Хайран нүхэднай—Пурбо Содбоев (64-дэхи бүлэг, Б.Ш.Цыдыпцыреновагай наһанай нүхэр байгаа), Зэгбэ Гомбожабай, Василий Очиров, Долорес Базарова (64-дэхи бүлэг), Людмила Дабеева (64-дэхи бүлэг, Бадма Жигмытовэй наһанай нүхэр байгаа), Виссарион Бильдушкинов (63-дахи бүлэг) гэгшэд сарһаа урьд наһа барашоо даа.

Хүнэй наһагаар болодоггүй, Хурьһэтэ дэлхэйн хатуу жама, Юрьезэл, хүлгэжэл байдаг Юртэмсын ойлгошогүй байдал...

Манай хоёр бүлэгэйхидэй эдэбхи үүсхэл тухай дээрэ халта хэлэгдэ хэн.

БГПИ гэшэ уран бэлигтэниие дахижуулан гаргадаг заншалтай байгаа. Манһаа урда поздүүд Цырен-Базар Бадмаев (хожомын Литинститут дабхар дүүргэһэн алдартай), Чимит-Рэгзэн Намжилов хуража дүүргэһэн гэшэ.

Бидэнэй хуража байхада, уран зохёолой хүдэлмэриие хэргээн хүгжөөхэ үүсхэл гаргадажа, тэрэ хэрэгтэмнай эрдэмэй залуухан кандидат ябаһан Даша-Нима Доржиевич Доржиев, литератураар лекци уншадаг Иннокентий Степанович Хамгушкеев (хожомын эрдэмэй кандидат болоо хэн) гэгшэд халуун анхарал хандуулан юм.

Тиигэжэ Бавасан Абидуевай нэрэмжэтэ литература нэгдэл байгуулагдажа, "Залуу наһан"

гэжэ гар бэшэмэла жуу гаргадаг болоо хэн. Даша-Нима Доржиевич тэрэ гарган журналнуудтай нарин нягтаар хадагалжа Шарлажа эхилхэн хуураа нуудтай гэдээхэн журналнууд мүнөө ирахада, ямар нэгэ гээшэб! Зэгбэ Гомбожабай (һүүдэнь энэ нүхэрнай 3-дэхи бүлэгтэй байха), Василий Очировай, Виссарион Бильдушкиновай, Бато Цырендэлэгэй, Ким Цыденовай, Александр Доноевой болон тэрэ үеын зохёолнууд барлаатуй.

1960 оной июль нарын эгээл хоёр бүлэгэй дүшөөд хүн бэлдэ дээдэ эрдэм оложо, "ород хэлэ" литературы, бураад хэлэ литературы багша" гэгшэ нэрэтэйнууд болоһон тухай диплом абаа бэлэйбди.

Тиигээд институтай тухайн удамаршадһаа зүбшөө абажа, институтайнган корпусой (Ранжуров) нэрэмжэтэ гудамжада хоёр шөртөн зогсоһон Доржиев Банзаровай баримал хүлөөн ара нюргоанда оршодог байһан тухай хэлэгдэнэ) актыва элэ институт дүүргэһэн байһан тэмдэглэн найрлаа хэмди. Зөһө хайндэртэл хүндэтэ багшанар уржа хэн бээбди. Д.Д.Амоголонов, Г.И.Ушкова (Ехэ Юс), Д.Н.Д.Доржиев, М.И.Уланова, Ц.Ц.Цыдынов, И.С.Хамгушкеев болон бусад маниие ажабайдалай ехэ зам үдэшэн, үрээлэй хайн үгэнүүдые хэлэ. Тэрэ гэгээрнай 35 жэл

үнгэрөө. Бүхы бураад зогсоһон адли хүндэ хуудалтай түбэй юумэндэ хүдэлсэгүй амни хадаа 30 жэлэйнгэ өгө тэмдэглэнгүй үнгэршөө хэмди. Тэрэ үедэ П.Содбоевоо бээ нүхэднай баран мэндэ ябаа. Тэрэ хайшан гэхэ? Олон нүхэд гээжэрхөөд, үлэхэн зариманиие суларжа, ойн баяр тэмдэглэе хуура гээшэ найргүй шүү. Тиигээд лэ энэ тэмдэглэ бэшэжэ, "жаран жараахайнууд" бэшэ, нэрэ түрэтэй, буурал толгой боложо ябаһан нүхэдөө тоолоо наһа бараһануудаа шанаа дурсаха гэжэ бодогдоо юм хэмди. Үни үнгэрөөшье наань, баяраар, "жаран жараахайнуудни"!

Ц.ДОНДОО

ХҮШЭГЭЭРЭЙ АРШААНДА АМАРЫТ!

Аймагай түб Хурамхаан хууринһаа зүүлжээ зуугаад модоной зайдэ республика соогоо мэдээжэ болонхой Хүшэгээрэй аршаан оршодог.

Аршаанай мүнгэн сэбэр халуун уһан, шабардама шабар яншадаг үе мүсэдэ, элдэб арһанай үбшэнүүдтэ хайн, эдэе хоолод хүниие хайн болгодог, нүдэ, зүрхэ аргалха эм домто бодостой. Аршаанда 7 ванна тодхогдонхой, нэгэ доро 100 гаран хүнэй амарха байра түхээрэгдэнхэй.

Намарай сагта аршаанай уһа, шабар улам хүсэтэй болодог, шанарын хайжардаг гэжэ нютагаархид зүбтоолодог. 7 хоногой туршда үргэлжэлхэн сагые нютагай үбгэд, хүгшэд "эрэхын" үе саг ерээ, али нэгэ үедэ дээрһээ бурхад буужа, аршаанда ороно гэлсэдэг. Энэ үедэ үбгэд, хүгшэд, ламанар олоор аршаанда ерэдэг. "Мүнөө зундаа Хүшэгээрэй аршаанда хэзээ хэзээнэйхидэ олоор хүн ерэжэ амараа", —гээд аршаанай директор Бадма Чойронов баяртайгаар мэдүүлнэ. Намарай таарамжатай үедэ аршаанда амаргы. Хүшэгээртэ үдэр бүри автобус ошоно. Би Хүшэгээр нютагта бага балшар наһаа үнгэргөөб, тиимэһээ энэ хөөрөөгөө шүлэгөөр түгэсхэхэмни:

Хангал шобхо
Хабсагайнуудаар хүрээлэгдэн
Дэрээн нютагай
Хоймор газар Хүшэгээрни
Олон үнгын
Аршаан мандаа буйлуулна,
Байгааалин булаг
Буусын хүлдэ сахина.
Хүтэл байса

Хотоймо баян эхэтэйи,
"Шэбэнээтэ-Бүлэг"
Шэдитэ буян баабайтайш,
"Тэрмээ" хадаһаа
Тэнхээ тамир худалтайш,
Боолон-Түмэрһөө
Буумал хүсэ шадалтайш.
Намарай намдууда
Байгааалин үршөөлөөр шангаданаш,
Һүнийн утада
Үргэлжэ зоние угтанаш.
Аяр холын
Алас-Дурна, Амарһаа,
Алдарты БАМ,
Минск, Москва хотоһоо,
Хойто Зүгэй
Хамниган, яхад угсаатан,
Урда холын
Ураг худа булгааран
Үрдилдэжэ ерэнэ
Ашта бураадайм аха дүүнэр.
Харгын замда хамтарһан
Жори, Яруунын ажалшад,
Хэжэнгэ, Агын худанар
Үгын дээжин баяраар
Үрдилдэн шамайе магтана.
Энхэ мүнхэ энэ нютагай
Энгэртэ түрэхэн хубитайб,
Алдар сольень түүрээхэ
Аһан ехэ үритэйб!

В.БАТОРОВ.

**Д. Ошоров
АЯГА САЙ—ЭДЕЭНЭЙ
ДЭЭЖЭ**

(Үнэн болоһон ушар)

Аймагай багшанарай заншалта конференцидэ хабаадалса хойто үдэрһын аймОНО-гой даргатай Хори тосхонһоо эртэ үеһэн гараһан байгаабди. Хэдэн хургуулинуудай бэлэдхэл хараад, багта Тээгдын хургуулида хүрэжэ ерэбэбди. Тэндэ столовын хадань нэгэ танил багша бидэниие гэртээ уриба.

Тэдэнэйдэ ороходомнай, бураад янзаар хүтэй нстоон сайн хүндэлэб. Бидэ ама дүргэмэ халуун сай уужа, ундаа харюула газар һүүдэртэ эдеэнэй болохые хүлээжэ хуубабди.

Бидэнэртэй ябаһан Николай Михайлович (ИУУ-гай методика газашаа гарангүй, тоһогой хилээмэ эдижэ, хүтэй сай садатар ууһан байгаа.

Һүүдэртэ элдэб юумэн тухай шашалдажа хуутарнай, гэрэй үдэн хоол барихыемнай уриба.

Тэрэ ород нүхэрнай угаа гайхангыар хэлэб:
—Дахинаа столдо эдээлхээ хуутты гэхыетнай ойлгоног Сай садатараа уугаа бшуубди.

Ерэхэн айлшадые халуун сайгаар утгадаг бураад зоней заншал тухай гэрэй эзэн ород нүхэртэмнай ойлгуула.

Тээгдэнээ гараад, Тохорюутта ошожо ябахандаа, ород нүхэр гомдолтойгоор хэлэб:

—Таанад, ямар нүхэдүүд гээшэбта! Бураад ёһо заншал тухай ойлгуулаа хаатнай, би тиимэ ехэ сай уунгүй, амтатай олон бүтэ эдихэ байгааб!

Ородой агуухэ поэт С.А.Есенинэй түрэнхөөр 100 жэлэй ойдо

ЭХЭДЭЭ БЭШЭГ

Ушөө амиды гүш даа, эхэмни? Бишье амидыб. Амарые хүргэнэм! Үдэшын юугээршье жэшэшэгүй гэрэл Үрбэгэрхэн гэр дээгүүрш туятаг лэ. Эжышни ехээр лэ ханаа даа гэжэ Эндэ, тэндэһээ бэшэгүүд лэ ерэнэ. Нонгигорхон дэгэлээ үмдөөд лэ, Ходол харгы дээрэ гарана гэнэ. Кабагта болохон наншадаан соо Хадхабал ха хүбүүем зүрхэ руунь гэжэ, Харанхы хүниин ханаашархал соош Харагдаад лэ байна хаб саг үргэлжэ. Үгы даа, эжымни! ханаагаа бү зобо. Үлүүдэ муу юумэ бү хана. Ашата шамайгаа харангуй үхэхэ Архида орошоһон амитан бэшэ ха юмбид даа. Үнөөхил үхибүүн энхэргэн зандаалби даа.

Үнгын ханаашархалхаа хахасаад лэ. Жаахан өөрынгөө гэрхэндэ Заатагүй бусахаб гэжэ бодоноб даа. Сэсэрлигэйнгээ хабараа угтан, Сэсэг набшаараа задаран байхада, Үгэ дуутгүй бусахаб даа, Үглөө эртүүр лэ бү хуу татаарай. Элдэб юумэ дан залуугаар үзөөб даа, Эсээб. Мүнөө хүрөө. Үнинэйм юумэ бү хануулаарай, Үнгэрөөшье хадань бү дурдаарай. ханаа амар ябадаг боло, Нам тухайш зобохоёо боли. Нонгигорхон дэгэлээ үмдөөд лэ, Ходол харгы дээрэ гарахаяа боли.

Ц.А.ДОНДОКОВА оршуулба.

Сергей ЕСЕНИН

ҮХЭРШЭН ПЕТЯ, ТЭРЭНЭЙ КОМИССАРДАЛГА БА ҮНЭЭДЭЙ ОРОН ТУХАЙ ҮЛБГЭР

Һүүзэгэр нарин бургааһаар һүрэгөө залан адуулханы— Үлгэн дэлхэйдэ юундэһыше Үхэршэн Петидэ хүшэр даа. Хэрбээ эдэ үнээдэй Хэлэһэн үгэ мэдэдэг хаань, Хүрһэһэтэ дэлхэйдэ

Петимнай Хүхюутэйл ябаханы сохом һэн. Тездэ үнээд гээшэмнай Тунга ногоондо умбахандаа, Ургасатайны дашууржа, Урда, хойтоёош мэдэхэ аал даа?

Тунга ногоон халюурбал, Тэнгэри туласа мөөрбэл— Оңдоо юундэш тэдэнэрэй Оңсо хамаяан байхагүйл. Үлгэн дэлхэйдэ юуншые Үхэршэн Петидэ хүшэр даа. Дулаахан байра дурсажа, Дуураан соогоо мийржэ, Нарһанай узуурта һууханда, Намжаа хабар хайхан даа.

Хабарай түлэг хаһа соогоо Хамаг модон ногоороо, Эрээгшэнэй хүзүүн доро Эрээжэ хонхо уйлана. Үй түмэн сээсэгүүд дээгүүр Уйланашые, энээншые, Жэнгирээниинь түглэ соогуур

Жэргээн болоод дуулдана. Жэжэхэн хонхын хаанаһаашые

Жэнгирхэдэ даданхай, һүбэлгэн Петя үхэршэн һүрэгтөө сэхэ гэшхэлхэ. Суглуулжа үнээдэ

бүридхөөд, Субуулхал даа сэлээн руу һаар үгэ дуулахагүй— һэшхэлээ тэрэ алдахагүй: Бургааһаар һүрэг залахада, Барайгышые гээшэ ха даа. Байхан һүниин сүлөөдэ һайсахан амаржа хунхыгыш.

Зунай сагта хэсүү даа, Зугаалха, дуулахын забдагүй,

Хара тарян эдээшээд, Хамаг ажал гаргаа даа. Хадалан дээгүүр залаанууд Хун шубуунай хүзүүншүүл, Үнэхөөр тэдэнэй нүлөөгөөр Үдэрэй ульһан нэмээ гү? Ай тодхор гэнэтэй даа, Гэтээд гэгтэл саб бууха! һуняжал Петийн байгаа һаа,

Һүрэг малынь таряалхал. Одоо тийгэбэл эзэн хүн Одоо ухаа заалтагүй, Ташуур далайн тамалхал, Ташаан, нюржан гэлтэнэгүй. Бургааһаар һүрэг залахада, Бэрхэтэйшые гээшэ ха даа. Намарай ольбон үзэгдөөд, Намаа, сээсэг хагдараал

Набшаяа гүбийн мод соо Найгуур халхин улина даа. Хасууринууд, зэлдэн шугынууд - Хамтадаа хара бараан үнгэтэй.

Субые нэбтэ тоншоо бороо, Сабхышые шархи мэтэ нороо. Шубуухай даараад соһоһондоо Шугы шэдхээр шэбээлээ. Гунигаа хэндэ хэлэхэб, одоо, Гуужан хосоржо байһаншуул.

Нугаһанда хэлэбэл, хэлэхэ бы - Нугаһан нийдээд арилшоол. Даамай ехээр даараһандаа Доторойш бээрээн гараһагүйл.

Шугыда хэлэхэ гэхэдэшые, Шурдаад тэрэш нюсэгэн даа. Үнээдтэ хэлэ, болишые - Үмхэхэһөө бэшые мэдэхэ аал даа?

Үрээжлөө хагдарһан бэлшээрин Үхэршэн Петийн гунигые Ойгожо сохом хэншые Ойндoo хадуужа абахагүйл.

Бургааһаар бүлэг залахада, Бэрхэтэйшые байна даа. xxx

Хонохо өөрын байртай Комиссар - албан тушаалтай Ажаһуубал - оңдоо! - гээд Ажаһан Петя шэбшэнэ. Одоо тиймэ тушаалтай һаа, Олондо үгэнь дуулгасатай, Алба татабарышые болзортоо Алгадгүйхэн абтаха һэн. Намаглиг шабараар һэшүүлһэн

Намарай дэншэ харгыгаар Волостийн жолоо тэргэ дээр Бөөмэйлөөтэй ябаха һэн... Шэбшөөр Петя дууража, Жэхымэ зүүдэ үзэбэ ха:

Комиссар Петя болоһонхой Хамаг юмэн дуран соонь - Үргөө өөрын байртай, Үндэр томо самовартай, Терраса дээрээ сайладаг, Тарантас тэргээр залардаг - Үрэдөө, Петийнэ хүхюун хүн Юртэмсэдэ үгы болонхой. Комиссар ябаха гээшэмнай Харюусалгатайхан хэрэг даа.

Алба татабарийн болзорые Алгасуулжа болохогүй. Бүшэмэгхэн сай амтатый, Варенитэй һаа - бүришые. Хуулийн гурим сажуулжа, Хүн бүхэн бирахагүйл. Хамажа гурим сахихые Хаанаһаа Петя мэдэхэб даа? Волостийн Сөведэй байһан соо

Волсоведэйн газрагуур Бороо, халхин - хамаагүй Эртэ үглөөһөө эхилжэ, Эрхэтэн улад үйрэнэ. Эртэлжэ ерэнэн тэдэнэрэй Эрилтэ олошороод бэрхэтэй һургуулийн байһан хэрэгтэй,

Таряа, талха үгэлтэй. Үгы, юрэдөө, тэдэниие Үгөөрөө хэниинь худхуулааб?

Тамалжа ерэхэдэ юундэшыеб Трактор нэхэдэг болонхойл. Эдэ бүтэдые бээлүүлжэ Эдирхэн Петя бирахаал даа?

Бургааһаар һүрэг залахадаа Бэшые үшөө үзөөгүйл.

Уладай найдал дүүргэггүй һаа, Улайха, сайхаш - эшхэбтэр. Үшөө тэдэш уурлаа һаа, Үнээдһээш доро - нэтэрүү лэ.

Хамаг бүтэдые сахин хараха Комиссар ябаһанай нэрэгүй ха.

Уурлаад нэгэтэ Петрүүхые Улад угзаран үргэжэ, Тарантас тэргын оёрто Таһа нюдараад хаяба ха. Эндүү зүүдээр айһандаа Эндэл Петя һэришэбэ.

Алгаг дэлхэйдэ ажаһууха— Агуул жаргал байна даа! Нэгээ ороод харахадань, Эгээл хайхан үдэр даа, Хүжэ ногоон шугые Хүнгэн һэбшэн зайлана. Хожомоо, юрэдөө, өгтошые Комиссар болохо дурамгүй,—гээд,

Үнгын бодолһоо Петимнай Үнээдтээ хандан үгэлэнэ. Халюун һэбшэнэдэ долгисоод, Хажуудань хуһан хүлгэбэ. Уяханаар мүшэрөө үлгыдөөд, Уриханаар мийэрэн шэбэнэбэ: "Баранда жэшээ харуулжа, Баясан ябаха—хүшэр даа. Эгээ юрэдөө, Петя, ши Эхилжэ пионер бололши".

Багашуудда хургаал болог гээд, Бараан намарай бороотой Үдэр Би, Сергей Есенин, Энээхэн үлбгэр бэшээ һэм.

Б. ЖАНЧИПОВ оршуулба.

УЛАСХООРОНДЫН КОНКУРСЫН ЛАУРЕАТ

Ородой агуухэ композитор, ород классическа хүтжэмэй үндэһэ табишга Миханл Иванович Глинкын нэрэмжэтэ дуушадай конкурсондын XVI конкурс Башкортостан Республикын ниислэл— хотодо болобо. Энэ ехэ конкурсдо хабаадаһан Буряадай оперо орон бэлэдэй академическ театрай уран хайханай хүтэлбэрлэгшэ, композитор, Россин габыяата артист Дарима ЛИНХОВОИНТОЙ, театрай дуушан, Буряад Республикын габыяата артист Елена ШАРАЕВАТАЙ манай корреспондент Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТОВ хамта, хөөрлэдэһэн байна.

Асуудал: Дуушадай энэ конкурс тухай манай газетын уншагшадта хэлхэе үгыт. Дарима Линховоин: Энэмнай эгээл ехэ, эгээл орёо хүндэ конкурсондын конкурс гэжэ тоологдодог юм. Дэлхэйн арба гаран тусхайбал, Содонгосой, Хитадай, Румыниин, Болгарийн, Францын болон СНГ-гэй бүхэ шахуу ороноудай 130-аад бэлиттэй дуушад хабаадаһан байна. Түрүүшээр ороһон захил мэдүүлгын 300 гаран хүн хабаадаха ёһотой байһан аад, эдэнэй хахадһаа элдэб шалтлагаанаар ерээжэ шадабагүй. Мийнги ханахада, энэ конкурс тэмсэлэй охино буруулаагүй. Өһөндэһынгөө арга боломжонуудта манай найдаһан лэ хүнүүд бэлит шадабаряа харуулаа.

Асуудал: Хэд жорин бүридэлдэ оробо гэшшэб? Дарима Линховоин: Үндэр нэрэ зэргэтэй, мэдээжэ дуушад конкурсын жорин бүридэлдэ оробо. Москвагай консерваторийн профессор, СССР-эй арадай артист, Ленинскэ шангай лауреат, профессор, Ажалай Герой Ирина Константиновна Архипова жорин бүридэлдэ ороно. СССР-эй арадай артистнууд Мария Биешу, Иван Штра, Жермена Гейне-Вагнер, Бэла Руденко болон бусад жорин бүридэлдэ ороһон байха юм. Россин Федерацийн искусствын габыяата манай абуулагша Махмуд Аннамедов (Ярославль) дирижер байба.

Асуудал: Конкурс ямараар үнгэржэ, манай Буряад ороной уншагшад хэр гараба гэшшэб?

Дарима Линховоин: Дуушадай энэ ехэ орёо мүрысөөн хайнаар бүридэлдэ. Республикын хүтэлбэрлэгшэд, зохёохы ажалтан энэ конкурс аяларалаа ехээр хандуулаа. Конкурсын нэгэдэхи тур Уфагай консерваторийн училищын концертнэ зал соо болоо һэн. Акустжика хайтгай гүй хойд залгай байна. Хоёрдохой, гурбадахы турнуудын конкурсондай оперно театр соо үнгэрбэ. Театрай оркестр дуушадые манай Буряад ороной дуушад хайнаар гаража, бүхэ бэлит шадабаряа харуулжа шадаа гээд тэмдэглэлтэй. Түгэсхэлэй гурбадахы тур 15 хүн гараба, эдэнэй гурбанайнь Буряад хүбүүд, басагад элдэб, омогорхоомор, баярламаар байгаа даа. Елена Шараева (опера хоолойтой) уласхоорондын конкурсын дүрбэдэхи шангай дуушад нэрэ ээргэдэ хүртөө. Манай залуу дуушад Шагдар Зондуев (опера Шэбэрэй Суулга нотаг тоонтотой, бас хоолойтой), Москвагай консерваторийн 5-дахы курсын оюутан Николай Сибириков (Ага татабар тоонтотой, драматическа баритон хоолойтой) дипломантнууд байна. Энэ ехэ амжалтаарнь залуу дуушад халуунаар амаршалха хараһа. Конкурсын ямараар үнгэрһэн тухай, хэдэй илажа гараһан тухай энэ өөрөө хөөрэнэ ааб даа.

Елена Шараева: Нэгэдэхи турта тусхай программа байгаа. Хуушанай конкурсон ороноудай композиторнуудай оперонуудһаа ааринуудые манай хэлэн дээрнэ гүйсэдэхэ ёһотой хэмди. М.Глинкын, Шубертэй романснууд, арадай дуунууд программада оруулагдаа. Манай тур эгээл орёо хүндэ байгаа гэжэ хананаб. Аяар табан конкурс бүридэб. М.И.Глинкын "Руслан и Людмила" гэжэ опероһоо опера каватина (уянгата сольно дуунай бишхэн зүжэг) дуулаад, опера композиторай "Мэдэрэл", мүн Сергей Есенинэй "Сүхэрһэн" гэжэ опера поэмын үгэ дээрэ Г.Свиридовэй зохиёһон "Намар" гэжэ опера гүйсэдэб. М.Фроловой "Энхэ-Булад баатар" гэжэ опера Арюун Гоохоной аарине, А.Андреевэй "Алтан дэлхэйн жама" гэжэ дууе оркестртэй хамта дуулаһан байна. Тийгэжэ гурбадахы опера гара һэм. Гурбадахы шатада Дж.Вердин "Андаһаа" Аидын, Шубертэй "Демонһээ" Тамарын, А.Понкельеин "Джокондоһоо" опера Г.Генделин "Абьяс шунал" гэжэ ораторийһоо хуушанай опера гүйсэдэбэб.

Асуудал: Хэд лауреадууд болобо гэшшэб? Елена Шараева: Мариинска оперно театрай дуушан Ольга Шараева энэ конкурсдо илажа гараа. Альфия Хамбалева (Уфа), Мария Сердюк (Москва)—хоёрдохой, Лолита Семенина (Москва), Мария Селюгина (Санкт-Петербург), Стефания Штефан (Румыни) манай шангай лауреадууд болоо.

Асуудал: Дунда конкурсын нэгэдэхи шангай лауреадай нэрэ манай уншагшад олгогдобогүй. Казахстанһаа Каиржан Жолдыбаев— опера, Узбекистанһаа Руслан Гафаров—гурбадахы, Санкт-Петербургһаа Сергей Ротач дүрбэдэхи шангай лауреадууд болоо.

Зураг дээрэ: Е. Шараева.

байгал шадарай нютагүүдт

Эрдэм ба ажабайдал

ҮШӨӨ НЭГЭ ШЭНЭ ДОКТОР

Гүрэнэй зүгһөө мүртэй туһаламжа, дэмжэлгын үзүүлэгдэхээс болёод байһан һүүлэй үедэ эрдэм ухаанай алишье һалбари ахирхан байдалда оронхой гэшэ ааб даа. Эрдэмтэдэй шэнэ нээлтэ хэхэ, шэнэ туйлалтануудые ажал хэрэгтэ нэбтэрүүлхэнь, илангаяа эрдэм һургуулияа, чэээ зэргэ, зиндаагаашье дээшэлүүлхэнь улам бэрхэтэй боложо байна.

Хэды тиигэбэшье һаань, манай Буряад ороной эрдэмтэд гараа хабсараад һуунагүй. Бага-баганааршье эрдэмтэдэй зэргэнүүд нэмэжэ, зарим тэдэ туйлалтануудшье бии боложо байна.

Һаяшаг Россин Наукануудай академии Сибириин отделениин Буряадай биологиин институтта яһала горитойхой үйлэ хэрэг болоо гэхээр. Институттаймнай нэгэ хүдэлмэрилэгшэ Анатолий Иванович Куликов Новосибирскын Ауролой Иванович болон агрохимиин институтта диссертаци хамгаалжа, биологиин эрдэмтэй докторой нэрэ зэргэтэй боложо ерээ. Яһала богони болзор соо, оройдоол 4 һарын туршада, Россин Дээдэ Аттестационно комисси тэрэ хамгаалалгынь баталжа, үндэр нэрэ зэргэ олгоо.

Анатолий Иванович буряад хүн. Тэрэ манай институтта олон жэлдэ хүдэлхэдөө, Байгал шадарай, илангаяа Забайкалийн нютагуудай газарай хүрһэнэй болон физическэ бүридэлые шэнжэлхэ талаар эрдэм ухаанай хүгжэлтэдэ бага бэшэ хубитана оруулаа. Тэрэнэй шэнжэлгын хүдэлмэри гансашье теоретическэ талаараа бэшэ, мүн баһа бодото ажал хэрэгтэшье шухала удха шанартай байна.

А. И. Куликов Буряад ороной хойто болон зүүн хойто зүгэй нютагуудай газар дайда дорохи олон жэлэй сэдбэг хүйтэн хүрһэндэ бүридэжэ байдаг эрдэмтэй физическэ шэнжэ түхэлнүүдые, мүн тэдэ нютагуудтай хаяа хадхажа байдаг газарнуудта хүрһэнэй жэлэй ехэнхи сагта яажа удаан болзор соо хүрэдэгы шэнжэлээ юм. Тэрэнэй шэнжэлгын хүдэлмэри Буряад болон Саха (Яхад) Республиканыудта, Шэтын областадо оршодог хүсэд гэдэдэггүй, хүйтэн хүрһэтэй нилээд ехэ

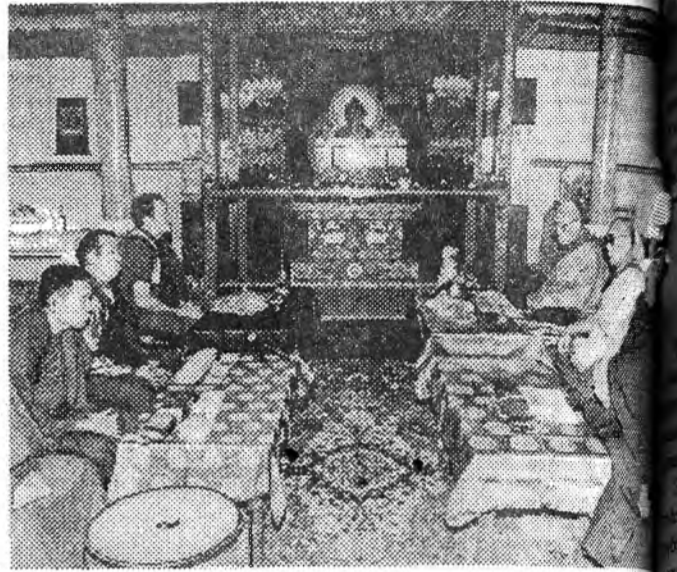
газар дайдые ой модоной болон хүдөө ажахын үйлэдбэридэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ талаар горитойхон удха шанартай ажал болон. Тусхайбал, манай эндэхи хада уулын, үндэр гүбээнүүдэй ара, үбэр газарнуудай, ташалангай хүрһэнэй бүридэл түрүүшынхэе иимэ үргэнөөр шэнжэлэгдээ гэшэ. Ушарын юуб гэхэдэ, Забайкалийн диилэнхи нютагуудай хада, гүбээнүүдэй ташалангуудаар лэ ажахынуудай гол таряалангынь оршодог ха юм. Энээнһээ урагша тиймэ газарнуудта хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулахдаа, тэндэхи хүрһэнэй геоморфологическэ шэнжэ шанарын хүсэд хараада абтадаггүй, тэрэнь ёһоор шэнжэлэгдэшьегүй байгаа бшуу.

Энээн дээрһээ залуу эрдэмтын хүдэлмэри юугээрээ онсо удха шанартайб гэхэдэ, тиймэ нютагуудта газарынь эддүүрилхэ, байгалиин эрхэ байдалда тааруу, тэрээндэнь даданги агротехнологи хэрэглэхэ арга олгохо байна.

Эрдэмтэн теоретическэ болон практическэ талаараа һонирхолтой, шухалашье энэ хүдэлмэрийн научна заабарилгашань профессор В. М. Корсунов болон. Владимир Михайлович үндэр мэргэжэлтэй эрдэмтэн гэжэ гансашье Россид, СНГ-дэ бэшэ, мүн хилын саанахи олохон гүрэнүүдтэ үнинэй мэдээжэ болонхой.

Эндэ үшөө юу нэмэжэ хэлэхэб гэхэдэ, А. И. Куликов эрдэм ухаанай ажалда ашаг үрэтэйгөөр хүдэлжэ байһан, 70 шахуу научна хүдэлмэри хэблүүлһэн, тэрээн сооһоо 2 монографи гаргуулан, үшөө нэгэ томохон ном хэблэдэ бэлдээд байна. Нүгөө талаараа Анатолий Ивановичай хүтэлбэрилдэг коллектив эдэбхитэйгээр, эрдэм ухаанай шэнэ онсо өөрын ямар нэгэ шэнэ юумэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ эрмэлзэлтэй хүдэлдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. ДУГАРОВ,
хүдөө ажахын эрдэмтэй доктор,
Россин Федерациин эрдэм
ухаанай габыата хүдэлмэрилэгшэ.

НОЁХОН ХААНАЙ ХОРМОЙДО

Үглөөнһөө нааша бүрхэгшг. Гэбэшье Ноёхон нютагта арамнайлагдахаяа байгаа дуганай дэргэдэ хүн зон олоороо сугларанхай. Тэдэнэй дунда Сэлэнгын аймагай бусад нютагуудһаа ерэн айлшадшые харагдана. Үнинэй уулзаагүй ябаһан үетэн нүхэд, түрэл түгимүүдэ золгодожо, амар мэндээ мэдэлсэнэ, зальгээн хөөрөлдөнэ.

Уданшьегүй дугание арамнайлаха ерэн Еши Лодой римбүүшэ, хамба-лама Дамба, Жамбал Ринчин наарамба, Сонгоол дасанай шэрээтэ Дабаа, Гэгэтын дасанай шэрээтэ Данзан-Нима ламанар, Санжижаб соржо лама болон бусад санаартан буужа, хадагуудтайгаар, сагаан эдээтэйгээр нютагайхид угтаба. Арамнайлын уншалгын дүүрэхэтэй сасуу

сугларашад дугандаа орожо мөрдө үргэлхэнэ.

Дуган нээлгын ёһоло Сэлэнгын аймагай захиргаанай Н. Д. Бадмаев, хамба-лама Д. Ноёхон нютаг тоонтотой профессор Д. Санжиев, Данзан-Нима ламанай бусад үгэ хэлэһэн байна.

Дасан барилгада хабарда дэрхашуудэ, эдэбхитэдэ барилда барюулагдаа.

Колхозоймнай хүтэлбэрилгэн П. Д. Бадмаевай, А. З. Жамбал нютагаймнай уран дархашуу оролдолгоор лэ нютагтайн бодхоогдобо гэшэлдээ, гэжэ болон айсалай ветеран Д. С. Бу хөөрөнэ. Урдан үшөө XVIII зууны Ноёхон хаанай үбэртэ түрүүшын бодхоогдоһон, удаан Монгол һууринда 1920-ёод гаран онуудай баригдан байгаа. Тэдэ Монгол дуган гушаад онуудай үедэ һилдэг юм. Мүнөө дуганай шэнээр барилдаа.

Дуганай найнаар барилданы шэмэглэгдэһэн тухай Убар Зам захиргаанай зайһан Б.Н. Г. Ринчин онсо тэмдэглээ һэн. Дуган арамнайлын найр һонирхолтойгоор үнэрлэн Улаан-Үдэһөө мэдээжэ дуучин Ауржанаева, Д. Ринчин, Чимитдоржиев, Б. Батодоржиев ерэжэ, уран бэлигэ харуу Композитор П. Дамирановай Шабаревай үгэдээр зохиһон "Нютагын шэнэ дуун түрүүшынхэе" дуу наадаа дэлгээ юм. Залуу спортын наадануудта олоо хабаадаа.

Һанаа сэдхэлээ арюудалда болоһондоо ноёхонойн баяртайнууд байгаа һэн.

С. РИНЧИН
ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: холм түрүүдэгшэ П. Бадмаев Еши римбүүшэдэ хадаг барюулагдаг олоороо сугларанхай; дуган Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА

Хангалга ямар бэ?

МАЛГАЙ ОЮУЛХАНЬ ХЭДЫТЭБ?

Газаа хүйтэржэ, үбэлэй хубсаһан, малгай, гутал тухай һанаагаа зобохо саг ерээ. Мүнөө нийслэл хотын ательенүүдтэ малгай оюулхань хэдытэ хаб гэжэ һонирхободни.

"Одон", ательедэ эгээл дээгүүр сэнгээр оёдог байшаба. Ушарын гэхэдэ, энэ ательегэйхид үбэлэй арһан малгай оюулхан хүнһөө тусхай татабари абадаг юм. Татабаринь "акциз" гэжэ нэрэтэй, хуулита байха юм. Жэшээнь, 500 мянгаар норкын хоёр арһа абаад, эндэ асарба гэбди. Энэ сэн дээрэтнай акцизай 20 процент нэмэжэрхихэ. Тийхэдэнь оёһоной түлөө түлбэриһөө гадуур үшөө 100 мянган түхэриг (акциз) гаргажа үгэхэ болонот. Гайтай бэшэ гү?

Акциз абадаггүй "Метелица", "Зима", "Соболь" ательенүүдтэ хандабал, дээрэ ааб даа. Жэшээнь, "Метелица" эхэнэр хүнэй малгай—90 мянга, эрэ хүнэй шэгэбшэтэй малгай оюулхадэ, 135 мянга. "Зима" ательегэй оёдолод тус тустаа 80-90 мянган түхэригөөр захильтнай дүүргэхэ. "Собольдо" бичиган малгай 91 мянга, норко малгай—66-80 мянга, сагаан үнэгэнэй арһаар оюулхадэ 50-60 мянга болохо.

Т. ВЛАДИМИРОВА.

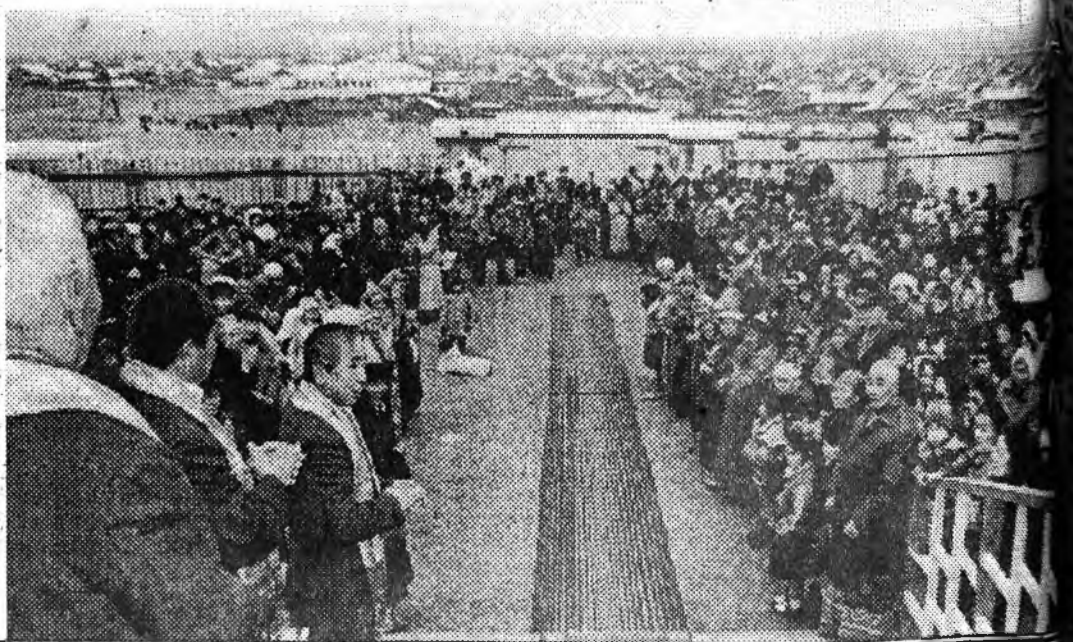
ШЭНЭ ЖЭЛНЭЭ — ШЭНЭ НУРГУУЛИДА

Үлэнтэ нютагай һургуулин хуушаржа һандарһан байра соо үхибүүд хоёр халаанда ябажа, эрдэм ном шудалжа эхилһэринь табан жэл үнгэрөө. һургуулин байшанда хэды жэлэй туршада залгалаа баригдадаг юм, бү мэдэе. Энэнь урагшаашье ябадаггүй һэн. Юрэдөөл, тэрэнь ута унжагай барилгын тоодо орошоод лэ, хэрэг бүтэхөөр бэшэ байхадань, урдань һургуулин директор байһанаа, мүнөө нютагай захиргаанай гулваагаар дэбжүүлэгдэһэн Вера Цыреновна Хайдалова залгалаа барилгые түргэдэхые али болохоор оролдожо эхилээ. Оролдолгонь дэмьдэ хосороогүй, республикын дээдын зургаануудай ноёд энэниинь дэмжэжэ, нёдондо жэлһээ барилга хэргээд, нютагай модошо дархан Даша Эрдынеевич Раднаев эмхитэй эетэй бригада байгуулжа, тус ажалые эмхидхээ.

ажахы модо бэлдэхэдэнь туһалаа. Энэ жэлэй май һараһаа 14 хүнһөө бүридэһэн бригада ажалдаа шармайн орожо, үнишье болонгүй залгалаа бэлэн болоо. Барилгашадые эдээ хоолоор хангалгые аймагай хүдөө ажахын управлениин начальник В. В. Аюшеев хиналтадаа абажа, һурагшадтай түрэлхидшые али болохоор туһалалсаа, багшанаршые миин байгаагүй.

Иигэжэ Даша Эрдынеевич Раднаевай эмхидхэһэн бригадын эршэтэ ажалай дүнгөөр нютагайхидай хамтын хүсөөр 417 дүрбэлжэн метр талмайтай томо гэгшын залгалаа байшан эндэ баригдажа, һуралсалай шэнэ жэлһээ үхибүүд нэгэ халаанда һураха аргатай болоо. Залгагданан шэнэ байшан соо столово, һурагшадтай уран гарай кабинет, багшанарай кабинет нээгдэнхэй.

МАНАЙ КОРП.

ЭНЭРХЫ СЭДЬХЭЛ - ЭРХИМ СЭГНЭЛТЭ

Республикын Улаан Хэрээхэнэй бүлгэмэй тоосоотойгоор суглаан Семашкын эрхэм кэтэ республиканска конференц-зал соо хуралдаж дүүрээбэ.

Республикын болон Улаан Хэрээхэнэй бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд, хамгаалгын министр Б. Бальжиров, Социальна амгаалгын, страхованиин министртын болон бусад түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хуралдажа, хүн зондо энэрхы

сэдьхэлтэйгээр хандаха, туһаламжа үзүүлхэ талаар юун хэгдээб, юун хэгдэхэ ёһотойб гэхэн асуудалнуудые хараа.

Хүүлэй хэдэн жэлэй туршада хүндэ байдалда орожо, Улаан Хэрээхэнэй эхин эмхинүүд хүдэлхээ болёо. Тийгээшье һаа, хүн зондо энэрхы сэдьхэлтэйгээр хандажа, тэдхэмжэ үзүүлхэ зорилготой манай бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан хэмжээ ябуулгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы ханал бодолоо элсүүлжэ гараа, - гэжэ Улаан

Хэрээхэнэй республиканска бүлгэмэй түрүүлэгшэ В. П. Балданова сугларагшадта элидхэбэ.

Бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэд үнгэрхэн үе соо үндэр наһатай, мүн ганса бөгтэй болоһон бага пенситэй үбгэд, хүгшэдтэ гэртэнь ошожо, саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ гараа. Эдэнэрхээ гадна орохо гэргүй, Улаан-үдэ хото руу ерэхэн зарим хүнүүдтэ шадаха зэргээрэе туһа үзүүлээбди, - гэжэ Вера Петровна мэдүүлэбэ.

Хүн зондо, илангаяа олон үхибүүдтэй айлнуудта

туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлхэ талаар Улаан Хэрээхэнэй республиканска бүлгэм эмхидхэлэй, энэрхы сэдьхэлэй ехэ хэмжээ ябуулга эмхидхээ. Улаан Хэрээхэнэй үнгэрхэн үедэ хэһэн бүхы хүдэлмэридэ "һайн" гэхэн сэгнэлтэ үгэе, - гэжэ Элүүрье хамгаалгын министр Б. Г. Бальжиров болон үгэ хэлэхэн бусад делегадуудай ханамжа нэгэн ханалтайгаар дэмжэгдэбэ.

Т. БАДМАИН.

ШАНАРАЙ ТҮЛӨӨ— УЛАСХООРОНДЫН ШАН

Улаан-Удын авиационно заводто уласхоорондын шан барюулагдаба. Женевэ хотодо байрладаг уласхоорондын эмхи зургаан эгээн эрхим шанартай продукци гаргадаг предпритинуудые дэмжэжэ, гал соробхилуулан факелай дүрсэтэй тусхай шан олгодог байха юм.

Ниислэл хотын томо предпритинуудай нэгэн болохо авиазавод байгша оной эхиндэ эрхим шанартай продукциингаа түлөө үшөө нэгэ уласхоорондын шанда хүртэхэн байха.

ХЭНДЭШЬЕ ХЭРЭГГҮЙ БОЛОО ГҮ?

Республикын Эрдэм нуралсалай, Элүүрье хамгаалгын, Хүн зоние амгаалгын талаһаань хамгаалгын, Ажалай болон ажалаар хангалгын, Хуралын хэрэгүүдэй министрствэнүүдэй, Залуушуулай хэрэгүүдэй хуралын гэрээтэй түлөөлэгшэд хүүгэдэй харууһагүй болоһон хуралгаар гүхэрээн шэрээ үнгэргөө.

Эндэ урда тээхи долоон хоногто үнгэрхэн "Дэлгүүрэй хүүгэд" гэхэн хоёр үдэрэй рейдын дүнгүүд согсологдобо. Ниислэл хотын үдэрэй ногоон базар дээрэ нуралсалай жэлэй эхинһээ нэгэшье хургуулида ошоогүй 39 хүүгэд элирүүлэгдэбэ. Энээнһээ гадна үдэрэй ямаршые хургуулиин бүридхэдэ абтаагүй, дэлгүүр дээгүүр гүйрэншалажа гү, али хулгай хэжэ ябаһан 59 хүбүүд, басагад амруулэгдэбэ. Иигэжэ архи уудаг түрэлхидтөөшье, хургуулидашье, үдэрэндэ хэрэггүй болоод, үлэн хооһоор зайжа ябаһан хүүгэд хүүгэд үедэ олошоронхой. Иимэ хүүгэдтэй хургуулиин багшанар хамгаалуулагүй, хэсээлхээ һаатахадань, гэртэнь ерэхэ шалганагүй гэжэ хөөрэлдөөнэй үедэ тодорхойлогдоо. Тэдэнэр хургуулида эрэгтэй ном, тетрадь, ручка гэхэ мэтхээ байтагай һэнэгтэй бсалагүй, хүсэд эдээлдэгшьегүй байха юм.

Иимэ олон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, хуралгаар сугларжа, энэ эшхэбтэр, дорой байдал тухай хөөрэлдөө үзэхэ хадаа тодорхой хэмжээнүүд абтаха юм бэшэ гү?

Б. ГЫРГЕШКИНОВА, Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитедэй мэргэжэлтэ.

БОЛГОМЖОЛОГТЫ: САЛЬМОНЕЛЛЕЗ!

Сентябрь һарада 142 хүн энэ болгондэ дайрагдаба. Үбшэнэй шалтаганаанинь гэхэдэ, хүн зон эдэе хоолдоо үни соо адалагдаһан мяха, мяханай үлөөр хэгдэхэн салат болон урда эдэе хоол хэрэглэнэ.

Бэшүүрэй аймагта сентябрийн 17-до 86 хүн түрэй аймайр хүүлээр үбдэжэ, сальмонеллез гэхэн диагнозтай болницада оруулагдаа.

Эртэнһээ бэлдэгдэхэн мяхан саг түрын айлшадай хүрэхэ эрэгтэр муудаһан байгаа.

Иимэһээ Бэшүүрэй, Охин-Улаангай болницадууд саг зуура сальмонеллезээр үбдэхэн

хүнүүдээр дүүрэхэ, саг зуура инфекционно таһаг боложо хүдэлөө.

Урда үдэрнын Сэлэнгын аймагай Жаргаланта нютагта баһал иимээр үбшэлхэ ушар түрэ нааданай удаа болоо. Мяханай саладһаа 56 хүн үбдэхэн байна.

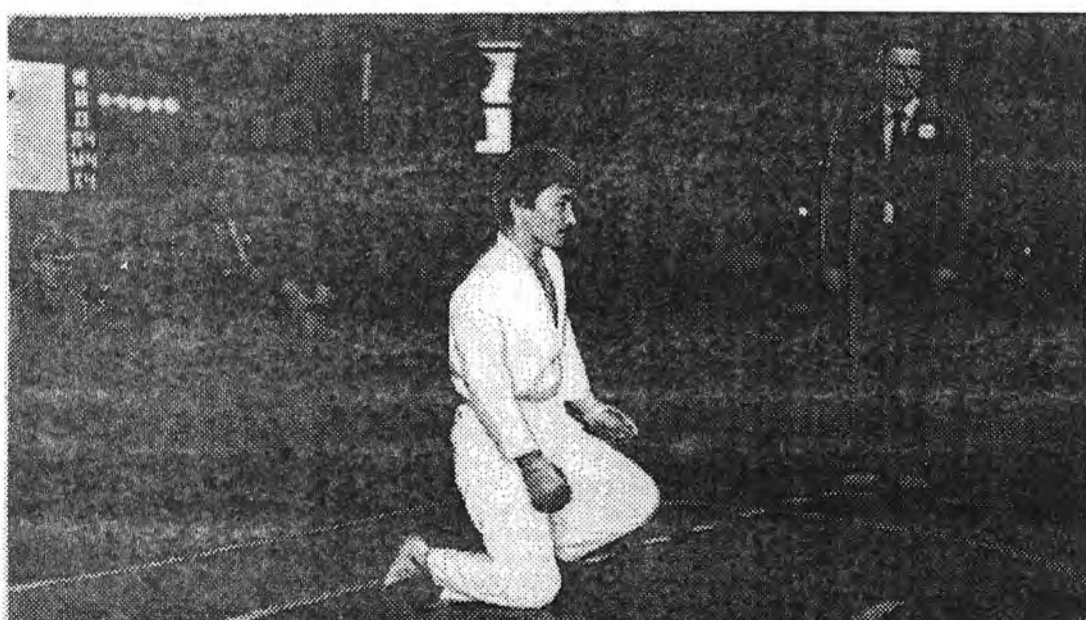
Рагу, мяханай, салат болон бусад түргэн муудадаг эдэе хоолой зүйлнүүдэе 2 часай туршада хадагалдаг. Үгышье һаа, дахин тэрээнээ халаагаад, эдижэ болохо юм.

Л.НОМНОЕВА, Республикын Түбэй Госсанэпиднадзорой ахамад врачай орлогшо.

УЛААН БҮНЭТЭН

Эдэр наһанһаа Арсалан Шанимаев үетэн үдэһэйгөө дунда эрдэм нуралсалай, бээе хорилгын талаар эрхимүүдэй тоодо хангал юм. Агын районой үдэрэй дунда хургуулида ураладаа, волейболлой, баскетболлой, хоккейн түрлүүдтэ амжалта гүлэһэн байха. Эрхүү хотын хари хэлэнэй институтта хуража амжалтадаа, зүүн зүгэй хургуудай тулалдаагаар амжилдоо. Оюутан зоолодоо, суута Романовай хургуулида ябажа эхилээбэ. Богонихон саг соо үбдэхэн бүхэтэй тулалдаһан болоо.

Мүнөө Арсалан Шанимаев Эрхүүгэй Техническэ университетэй үдэрэй факультеттэ зүүн зүгэй арадуудай тулалдаагаар Шанга журамтай, амжилтэй сүлжэ зантай, хүндэтэй болло юм.

Е. ЦЫБЕНОВА. ШАНГА ДЭЭРЭ: А. ШАНИМАЕВ МҮРЫСӨӨНЭЙ

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭХЭНЭЙ АШААР

Байгша оной эхинһээ республикыннай дэбисхэр дээрэхи ой модон соо бүхыдөө 1304 түймэр болоһон байна. Тэрэ тоодо гүрэнэй ой модоной ажальнуудай харьяата хүбшэдэ 708 дахин түймэр соробхилоо.

Үнгэрхэн жэлэйхитэй сасуулахда, байгша ондо түймэртэ абтаһан ой модоной талмай нэгэ хэды бага. Ушаршье гэхэдэ, ой модоной түймэр сарагшад хүүлэй үеын түрүү онол аргануудые, хэрэгсэл түхээрлэгнүүдые шадамараар хэрэглэдэг болоо бшуу. Тийгэжэ олохон түймэрнүүдые ехээр хүжэрхэ забшье үгэнгүй, горитгой талмайнуудай ой модо аршалан хамгаалһан байна.

МАНАЙ КОРП.

Буряадай гүрэнэй университеттэ нэгэдэхи курсын оюутадай хоорондо спортын элдэб зүйлөөр мурьсөөн үнгэргэгдэбэ.

Түрүүн шагараа—сентябрийн 27-до (х а р ю с а л г а т а н ь А.В.Агафонова), столой теннисээр сентябрийн 28-да (харюусалгатаһан Л.Ц.Васильева) мурьсөөнүүд болобо. Оюутад волейболлоор (харюусалгатад С.Ц.Ванчиков,

БУРЯАД ТАҢАГАЙХИД ЭРХИМЛЭЭБЭ

А.Г.Колесникова)—октябрийн 3-да, баскетболлоор (харюусалгатаһан А.А.Петров) октябрийн 4-дэ мурьсөө.

Тийгээд октябрийн 7-до, "Спартак" стадион дээрэ нэгэдэхи курсын оюутад хүнгэн атлетикээр, бүхэ барилдаагаар хабаа туршаба. Гадна мурьсөөнэй хүүлшын үдэр эдүүр энхын нэгэ дүхэригэй зайда оюутад багшанартаа хамта урилдаба. Эндэ судьянууд эдэбхитэйгээр хабааһан факультетүүдые нэн түрүүн хараадаа абаһан байгаа. Хүүлээрнь мурьсөөнэй дүнгүүд гаргагдажа, буряад хэлэ бэшгэй факультеттэй оюутад зүйл бүхэндэ шангай хуури эзэлхэн хадаа бутанһаа олон очкотой байжа, 1-дэхи хуури эзэлбэ. Энэ амжалтаарнь тус факультеттэй 1-дэхи курсын оюутады амаршалабди!

Жэл бүхэндэ буряад хэлэ бэшгэй таһагта дүрбэн тэгшэ оюун бэлигтэй эдиршүүлэй хурахаа ерэхэ байһыень энэ мурьсөөн гэршэлбэ.

Б.БАЛДАНОВ.

Хүршэнэрэй һонин

ЗАНШАЛТА ЯАРМАГ

Һаяхан Баяндайда намарай заншалта яармаг үнгэрөө. Аймагай ажаһууһанга нютагай дүтэ ойрын наймаашад эдэе хоолой, промышленна элдэб зүйлнүүдые дурадхаба. Жэшээлхэдэ, "Сибирь" колхоз холимог тэжээл, мяха худалдаа. Бусад наймаашад калуста, эдэе хоолой зүйлнүүдые, гутал, хубсаһа хунар элбэгээр дурадхаа.

АВСТРИ ДАХИН ОШОХО

Усть-Ордагай арадай аргашан Е.А.Халагаев хари холуур аяншалһанаа бусабэ. Тэрэ Австри ошожо ерээ. Шварценберг хотодо архитекторнүүдэй, уран зураашадай, реставраторнуудай уласхоорондын форумдо хабаадалсаа.

Үнгэрэгшэ хабар австрийцууд Эрхүү ерэхэдэе, бөө шажанаар һонирхожо, буряад бөөтэй уулзаха хүсэлөө мэдүүлээ бэлэй. Эрхүүгэйхид тэдэниие Еремей Аполлонович Халагаевтай танилсуулаа һэн. Ехээр һонирхоһон айлшад аргашаниие орон нютагаа-уриһан байгаа. Тийгэжэ Е.А.Халагаев Эрхүүгэй архитектор А.Чертиловтэй Австри ошожо ерээ. Австрида бөө шажанаар, буряад дом аргаар ехэ һонирхоо. Телевизорээр харуулаа, газетын хүдэлмэрилэгшэд хөөрэлдэжэ, хэблэн гаргаа. Е.А.Халагаев бөө шажан тухай форум дээрэ элидхэл уншаа, зарим ёһонуудаа харуулжа үгөө. Арадай аргашан эмшэлгын хэдэн сеансуудые үнгэргөө. Австриинхид тэрэниие ерэхэ жэлдэ удаан болзороор айлшалхаар уриба.

КОНКУРС СОНОСХОГДОБО

Соёлой талаар областной комитет арадай уран бэлигэй түбтэй хамта аман зохёол суглуулагшадтай түрүүшын областной конкурс соносхоо.

Буряад аман зохёолой, үндэхэн соёл болбосоролой хүгжэлтэдэ энэ конкурсн программын ехэ хубинь зориулагдана.

Мүнөөдэрэй байдлаар округой соёлой эмхи зургаануудта 97 уран хайханай, аман зохёолой коллективүүд хүдэлнэ, тэдэнэй дунда ганса бэшэ, мүн ород, татаар, поляк коллективүүд бии.

Аман зохёол суглуулагшадтай аша туһаар үнинэй мартагдаһан урданай дуунууд болон хатарнууд, түүхэ, домогууд, оньһон ба хошоо үгэнүүд дахяад хэргээгдэн, олоной һонорто эздэлхэ юм.

Е.ЦЫМЖИТОВА.

ХҮҮГЭДТЭ МЭЭХЭЙ

Нарһата хууринай "Хэрмэхэн" гэхэн хүүгэдэй саадта ороходо, ходоодо ариг сэбэр, аятай зохид байдаг. Эндэ хүдэлдэг хүмүүжүүлэгшэд, няинууд хүүгэдтэ тон мээхэйтээр хандадаг. Тогоошодой шанаһан амтатай эдөөндэ хүүгэд дуратай.

Хэдэн арбаад жэл соо багашуулые хүмүүжүүлгын ажалда хүдэлжэ байһан Валентина Зундуевна Борисовае коллективнь хүндэлдэг. Ходоодо түбшэн зантай энэ эхэнэр сугтаа хүдэлдэг нүхэдөөрөө, түрэлхидөөрөөшье үгээ ойлголсодог, хүмүүжүүлэгшын ехэ дүршэлтэй хүн юм. Хүүдэлжэ эхилхэ үедөө хүмүүжүүлхэн багашуулын мүнөө ехэ зон болоо. Олонхинь гэр бүлэ болон түбхинөө, өөһэдөө аба, эжы болонхой, үринэрөө Валентина Зундуевнада дахуулан асарна.

Хүүгэдтэ тон мээхэй, эхэ шонгээр хандадаг Валентина Зундуевна сугтаа хүдэлдэг залуу нүхэдтөө хургаал заабари үгэдэг. "Методист-хүмүүжүүлэгшэ" гэхэн нэрэ зэргэдэ хүрэн, хүүгэды дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлгын түрүү дүй дүршэл халан абаха, мүн залуу үгэндэ мэргэжэл шадабарияа дамжуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандууддаг юм.

М. ХАМНАЕВА.

Буряад Республикын Верховно Сүүдтэ ХҮНИИЕ ХУЛГАЙЛБАЛ

Та үмсэдөө машинатай гүт? Тиймэ хаа, болгоомжолжо ябагты. Юуб гэхэдэ, уридшалан хэлсэгдээн түсэбэй ёһоор гэнэдүүлжэ, тархи дээрэгнай юумэ хаяжа орёгоод, гарнуудыетнай мушхажа, норгандатнай хүлээд, машина соо түлхижэ оруулаад (өөрыншни юм гү, хүнэй гү—бү мэдэ), хайшаашьеб абаад ябашоо хаань, яалтай байнабта? Иимэ байдалда оробол, гансал амиды мэндэ гарахын түдөө бүхы бурхадтаа мүргэжэ, зальбаржа хуухаһаа ондоо юун байха бэлэй!

Эрхэтэн Солянин (Улаан-Үдэдэ ажаһуудаг) эгээл иимэ байдалда ороһон байна. Гэгээн сагаан үдэр АЗС-эй хажууда хүн хулгайлагдаһан байна. Энэмнай хадаа Россин Федерациин Уголовно Кодексын 125 (1)-дахи статья бшуу. Бүлэг нюурнуудай уридшалан хэлсэһэнэй ёһоор, хара ханаатайгаар хүниие хулгайлга гурбанһаа табан жэл хүрэтэр болзортойгоор эрхээ халуулан хэһэгдэдэг гээд тус статья соо хэлэгдэнэ.

Буряад Республикын түүхэдэ хүниие хулгайлһанай түлөө уголовно хэрэг урдань үзэгдөөгүй байгаа. Түрүүшын энэ бүдүүлг ааша тухай улад зондо хөөрөжэ үгэхөөр гээд ханагдана.

Эрхэтэн Солянин ямартаа, юүндэ хулгайда абтаба гэшэб? Энэ асуудалда харюу олохын тулада Солянин юу хэдэг, ямар ажалтай хүн бэ гээд мэдүүлхэ шухала. Энэ хүн үмсэдөө ГАЗ-2410 түхэлэй автомашинатай байхаһаа гадна, "яһа баригша" (эбдэрһэн машина заһадаг) гэхэн адартай байшоо. Тиихэдэ машинатайшуулай дунда нилээд мэдэжэ байжа болоо. Эбдэрһэн машинанууды дарагар болотор заһаад, худалдадагышье янзатай.

1994 оной июндэ Виталий Смирнов Солянинһаа хариин гүрэнэй үйлэдбэрийн хүнгэн машина 4 миллион түхэригөөр абаха ханаатай 1 миллиониень уридшалан үгөө ха. Тийгэхээр байтараа, машина худалдажа абахаһаа арсажа, үгэхэн мүнгээ эрижэ эхилһэн байгаа. Харин Солянин мүнгиень бусааха гэжэ сожоошье татаагүй бшуу. Смирнов мүнгээ нэхэхээр ябагараа, өөртэнь ади ондоо хүнүүдтэй, жэшээлхэдэ, Бабыкинтай танисаба, амияна нэгдэбэ.

Эсэсэй эсэстэ Смирнов мүнгээ бусаажа ядахадаа, хороо бусалжа, Соляниниие хулгайлжа, автомашиниень абажа унаха зорилго урдаа табиба. Тийгэхын тулада танил С.Федоров хуулин наһа гүйсөөдүй Мостовской, Артемьев, Предеин гурбание бэе тэшээ татажа, түсбөө бээлүүлхэ гэжэ шийдэбэ ха. Энэ ябуулгада хабаадагша бүхэндэ тусхай даабари үгтэжэ, тус бүхэниинь 250 мянган түхэригөөр урмашуулагдаха болобо.

Түсэбэй ёһоор Артемьев, жэшээн, Солянинтай толгойдо брезент хүүртиг утлаба, нүгөө хоёрынь гарнуудыень хүлибэ. Тийгээд Смирновой гэртэ асаржа, харагхы подполи руу табижархёо.

Табан "нүхэд" Соляниниие тэндэ гурбан хоног соо бариха зуураа, ойронь хургаараашье хүрөөгүй, зүгөөр хирэ-хирэ болоод лэ гаргажа, пистбел буугаар занажа, айлгажа байгаад, үриез түлэхэ аргагүй дээрэһээ Смирновһоо ГАЗ-2410 түхэлэй автомашиная үгэнэб гэхэн удхатай хэдэн расписка абаһан байна. Тийгэхэнэйнгээ һүүдээр Соляниниие подполиһоо гаргажа, хашаа соохи банида хаажархиһыень, тэрэ тэндэһээ тэрьедэһэн байха юм.

Соляниниие подполидо хаагаад байха үедөө Федоров, Мостовской, Предеин гурбан Смирновой заабарьяр Солянинһаа үшөө хоёр алтан бэхэлгынень, часыень эрижэ абаад, алтынь дэлгүүр дээрэ абаашажа, 160 мянгаар худалдаад, эдэе хоол абаһан, 100 мянгиень Смирновто үгэхэн байна. Харин часыень Предеин зөөрилхэжэрхёо.

Үшөө тиихэдэ эдэнэр хоолойгоо тэжээхын тулада газар үндэгэ худалдажа байһан эхэнэрэй үндэгыень буляжа абаа.

Бани сооһоо зугадажа шадаһан Солянин бүрин бүтэн гараһандаа баярлажа, зөөри нэхэһын тулада дотоодын хэрэгүүдтэ түргэн мэдүүлһэн байна. Мүрдэлгын ябажа байһан үедэ эзэндэнь машинань, час болон алтан эдлэлэйнь түлөө мүнгэниинь бусаагдаа. Үндэгэнэйшье эзэн хохидоогүй.

Смирнов В.А., Фёдоров С.В., Мостовской Ю.Ф., Артемьев Д.О., Предеин В.В. гэгшэдэй уголовно хэрэг һая республикын Верховно Сүүдтэ харагдаба. Смирнов эмхидхэгшэ, бэшэниинь гүйсэдхэгшэд гэжэ харагдаа. Смирновойл зохёонон түсэбэй ёһоор, тэрэнэйл хүтэлбэри доро хүн хулгайлагдаһан болоно. Бүлэг хүнүүд нэгдэжэ, хүсэ хэрэглэжэ, айлгажа, хара хэрэгээ бээлүүлээ. Тиихэдэ эмхидхэгшэ Смирновой зэмэ бусадһаа ехэ ааб даа. Тэрэ хуулин наһа гүйсөөгүй залуу хүбүүд Мостовской Артемьев хоёрые гэмтэ ябадалай харгыда гаргаа.

Сүүдэй урда зогсогшод бултадаа зэмээ мэдэрһэн, хэһэн ябадалаа буруушааһан байна. Тийгэбэшье гэмьнь урдаа, гэмшэһынь хойноо гэдэгтэл, хуулин ёһоор зэмээ амасаха болоод даа. Иигэжэ Буряад Республикын түүхэдэ үзэгдөөгүй—хүниие хулгайлһанай түлөө статья түрүүшынхээ эндэ хэрэглэгдэбэ.

В.ТОКТОХОЕВА,
арадай заседатель.

Каирһаа урагнаа 500 модоной зайда оршодог Фараонуудай талада одоол олохон нээлтэнүүд хэгдэһэн байха. Эндэ гурбан мянган жэлэй саана Египедэй 60 зонхилогшод-фараонууд хүдөөлүүлэгдээ. Тийгэжэ юрэ бусын парк-музей болонхой ааб даа. Зүгөөр энэ тала хуу сүм шэнжэлэгдээ гэхэ эрдэмтэд оддохогүй.

Эртэ урдын олон нюусанууд эндэ нюугаатай. Зүгөөр

МАВЗОЛЕЙ ОЛДОО

хоёрдугаар Рамзесэй хүбүүдэй хүдөөлүүлэгдэһэн газар олдодоггүй хэн. Үшөө 150 жэлэй саана Пруссияа Рихард Лепсиучай, Англиһаа Джеймс Бертонэй экспедициинүүд энэ талаар бэдэрлэг хээд, оложо ядаһан байха юм.

—Урагшагүйдэлгэ дороо үндэһэтэй байгаа. Урдахи экспедициинүүд амяараа газарнуудта мавзолей бэдэрдэг байгаа. Би ондоогоор бодобоб. Принциүүдэй хүдөөлүүлэгдэһэн газар эсэгын хүшөөһөө холо бэшэ байха ёһотой гээд бодобоб. Зүб байһамни бодото бээлээ элобо,—гээд американ археолог Кент Хик хөөрэнэ. —25 метр ута газар доогуурхи туннель дабахада, принциүүдэй хуурсагууд жэрүлгэн табиһан томо зал харагдана. Гоболтонууд, ямар нэгэ баялиг эндэ үгы. Гансал залай тэгэндэ Осирис бурханай айхабтар гоё, томо хүшөө табятай. Рамзес олон хамгатай байгаа. Тэдэнь 50 гаран үхибүүдые түрөжэ үгөө. 12-ын эсэгһээ урид наһа бараһан юм. Эдэнэрэй 12 муминууды олообди. Саашадаа үшөөшье олохон нюусанууды тааха бэшэ аалди даа...

О.Е.ЗАНДАНОВ

Удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр Октябрь Ефимович Занданов наһа бараба. Тэрэнэй ажаябадал республикын агропромышленна комплекстой, хүдөө ажыхтай, совхозуудта, заһабарилгын предприятинуудта ажалладаг хуушан таһаршагүй холбоотой байгаа.

О.Е.Занданов 1932 ондо Эрхүүгэй областин Боохоной районон Заглиг нютагта таряашанай бүлэдэ түрэхэн юм. Эрхүүгэй гараха арганууды амжалтатайгаар олодог, олохон хүтэлбэри хуушан тэрэ Эрхүүгэй областин Үхэрэй МТС-тэ механикаар хуушан ажалайнгаа намтар эхилээ хэн.

1961 ондо Октябрь Ефимович Буряад орондо ерөжэ, республикын "Сельхозтехника" нэгдэлдэ ажаллахадаа, ахалагша инженер эхилээд, ехэ таһагай начальник болотороо ургаба.

Нэгдэлдэ хүдэлжэ, республикын хүдөө ажыхын гол асуудалнууды хайнаар шэнжэлжэ, эгээл орёо хүшэр баярага арганууды амжалтатайгаар олодог, олохон хүтэлбэри хуушан хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, заһабарилгын танилсаһан байха юм. Үйлэдбэрийн шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ гүнзгы эрдэмтэй мэргэжэлтэ, эрилтэ ехэтэй, энэрхы сэдхэгшэ хүтэлбэрилэгшэ байһан дээрэһэнь хүнүүд О.Е.Занданов хүндэлдэг байгаа. Иимэ шэнжэ шанартай байһанайнгаа тэрэ КПСС-эй Буряадай обкомдо 25 шахуу жэл соо партизаны хүдэлмэридэ, түрүүлэн инструктораар, удаань хүдөө ажыхын таһагы даагшын орлогшоор хүдэлжэ хэн.

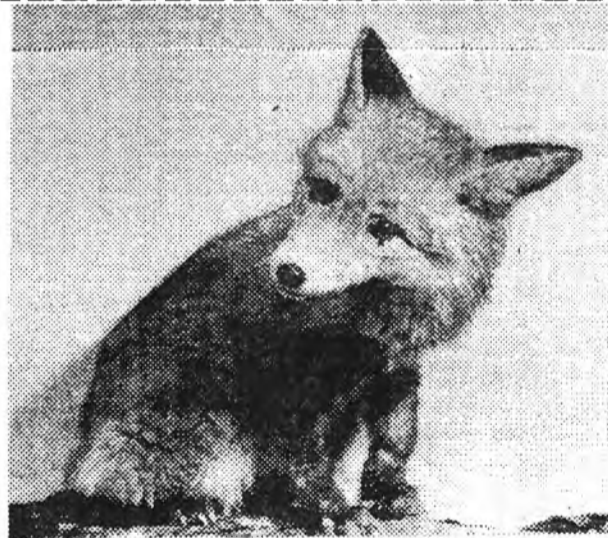
Хүдөө ажыхын ажалшадые харгалзалгадаа абажа, О.Е.Занданов республикын мал болон таряан ажалы оньһожоруулжа тус бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсэеэ, арга шадабаряа зорюулһан байна. Гансал республикын бэшэ, харин олонхи совхозуудай, заһабарилгын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэ мэргэжэлтэдые хайн танидаг мэдэдэг хэн. Харин тэдэнь тэрэ үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэг бэлэй.

Үнэн шударгы ажалайнгаа түлөө Октябрь Ефимович медальпуудаар шагнагдаһан, "Буряадай АССР-эй габ инженер" гэхэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Имагтал дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэ, бэлиг шадабары мэргэжэлтэ бэшэ, харин ходоодоо заабари зүбшэл үгэхөөр, тухайн үзүүлхээр бэлэн байдаг хайхан сэдхэлтэй нүхэрөө алдаггүй.

О.Е.Зандановай арюун хайхан дурасхаал маанадай сэдхэлдэ ходоодоо үлэхэл.

БҮЛЭГ НҮХЭД

ЖЮМПАТАЙМЖАЙ АЖ АМИТАД

ШАРА ҮНЭГЭН ехэл шэрхи, мэхэтэй, мяхаша амитан юм. Үнэгэн бэрхээр тамардаг, шунгадаг, модон дээгүүр дүүлдэг. Таряалан дээгүүр хулгана болон бэшэшье жэжэ амитадай хойноһоо агнажа, эдихэ хоолоо олодог. Ехэ нахи шуурганай, хүйтэнэй болохы мэдэржэ, шаг шуура гаргадаг байна.

ХЭРМЭН хадаа мэрэшэ амитан гэжэ хүн бүхэн мэдэхэ байха. Тэрэ түр зуурашье хүдэлэнгүй байдаггүй, ехэл хуури байрагүй амитан юм. Хэрмэн эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй, нарһан, хуца мододой борбоосгой, һамар бэдэржэ, бүхэли үдэрөөрөө иишэ тиишээ харайжал ябадаг. Намар тээшэ һамар

суглуулжа, газарта булажа хадагадаг. Хэрмэн ехэл үнэршэ юм: 30 сантиметр саһан доро хадагалһан олон тоото "скалды" олоод лэ байдаг юм. Гаг гасуурай болон эдихэ хоол бэдэржэ, аяар 100-гаад километр ябашадаг байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: үнэгэн; С.БАЛДУЕВАЙ

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. И. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), САМБЯЛОВА Т. В.</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилиин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 2 хууданан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4327. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 18.00.</p>	<p>Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ №195.</p>
<p>Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приёмнын - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретаринин - 2-50-52, секретаридаид - 2-60-91, таһагшын ниитин-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социальнo-экономическa - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон нургуулһуудай - 2-60-23 (даагшань), 2-57-63, олонитын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. Массовый корреспондентнүүд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.</p> <p>"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.</p>			